új Kéve

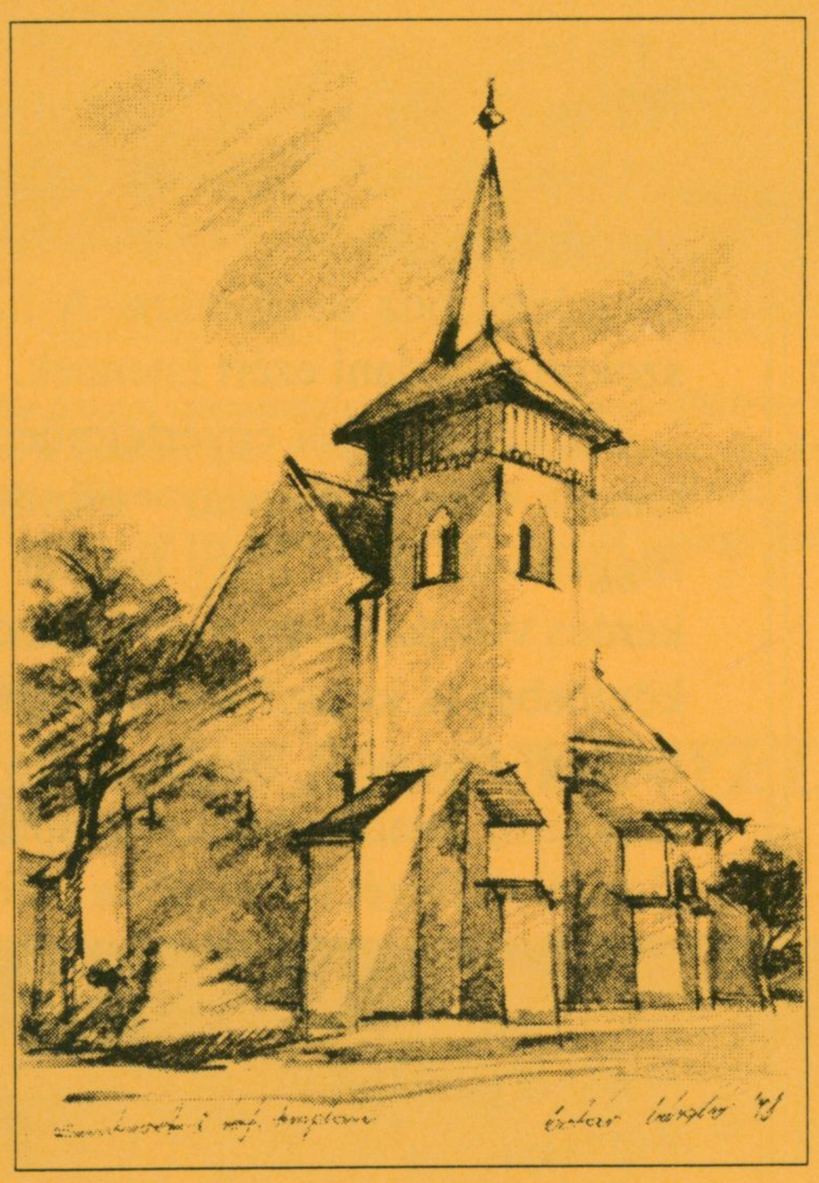
A SVÉDORSZÁGI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Megszámláltatunk

Folyvást megszámláltatunk, Uram, folyvást egyenként számba veszel bennünket; úgy látszik, fontosak vagyunk számodra. Jó érzés ezt így remélni, hinni, tudni. És nehéz érzés, olykor félelmetes is. Mert hol találsz ránk, amikor számba veszel? És mi lesz velünk, ha nem ott találsz, ahol keresel?

Te nyilván ott keresel, ahova valamikor, életünk valamelyik fordulópontján, Te rendeltél bennünket - de mi azóta elmehettünk onnan, eltévedhettünk vagy akarattal eltávozhattunk, nem szólva arról, hogy talán meg sem érkeztünk oda. És még akkor is, Uram, amikor szólítasz, hogy újra számba végy, akkor is próbálhatunk ideig-óráig elrejtőzni előled, mint amaz első emberpár az Édenben, és próbálhatunk futni előled, mint Jónás próféta, de hiába, Te mindenhol ránk találsz, hiszen Te *bennünk* is vagy, nem csupán *kívülünk* és *fölöttünk* - s mit mondjunk akkor neked, amikor megkérdezed, miért nem oda mentünk, ahova küldtél, s ha oda mentünk, miért nem maradtunk ott?

Cselekedd, Uram, hogy megértsük, mi a szándékod velünk, és mi is akarjuk azt, amit Te akarsz. Cselekedd azt velünk, hogy amikor szólítasz, jó lelkiismerettel és derűsen mondhassuk: - Imhol vagyok.

Somkerék, református templom
Botár László rajza

Ilyenkor, augusztusban, a Te magyar szentedre emlékezünk: Istvánra, akire a legnagyobb feladatot bíztad, mióta ezt a Te népedet - mert minden nép a Te néped - elkülönítetted magadnak, kikeverted magadnak a bábeli festékes tégelyek színeiből. Akire azt bíztad, hogy kereszténnyé tévén bennünket, táltosaink sejtelmeiből táplálkozó akkori hitünkhöz képest *közelebb* vigyen a Te ismeretedhez, és aki ezt a rá bízott feladatot maradéktalanul teljesítette.

Legyen szabad megvallanunk előtted, hogy olykor úgy gondoljuk: nem voltál hozzá elég kegyelmes. Azt vártad tőle, hogy ha kell, könyörtelen is tudjon lenni - és hát kellett. És ő könyörtelen volt. Ábrahámnak odakészítetted a kost az oltár mellé, hogy bár kész volt feláldozni neked Izsákot, végül is ne kellett légyen megtennie ezt; neki, Istvánnak nem készítettél oda semmit, hogy Koppány helyett felnégyeltesse. Hacsak nem Koppány volt a Te kosod Istvánnak ebben a megpróbáltatásában. De akkor mégis miért vetted el tőle a fiát is?

Nem tudunk minden rejtelmedbe belátni, Uram; tőled várjuk, hogy megfejtsd magad előttünk. Ezer év távolából is látjuk azonban, sőt ebből a távolból látjuk igazán, hogy István korában is megszámláltattunk, és Istvánt eszközödül választva Te rendeltél számunkra helyet a nap alatt, helyet a Te népeid családjában, s ez által Te őriztél meg és tartottál meg bennünket.

Újra és újra megértjük, hogy azért számláltattunk meg, hogy a Te akaratod s a mi készségünk folytán megtartassunk.

Nemsokára itt is megszámláltatunk, északi magyar gyülekezeteinkben, amikor azt a feladatot állítod elénk, Uram, hogy a Te igédnek a mi nyelvünkön való hirdetéséről és hallgatásáról mi magunk gondoskodjunk. Eddig ezt ajándékképpen kaptuk, most be kell majd bizonyítanunk minket magukhoz befogadó testvéreink előtt is, önmagunk előtt is, de mindenekfölött előtted, hogy ehhez akkor is ragaszkodunk, ha a magunk erejéből kell megtartanunk.

Cselekedd, Uram, hogy bebizonyíthassuk. Cselekedd azt velünk, hogy megállhassuk ezt a próbát is, szedj össze minket és tölts el mind-annyiunkat a Te lelkeddel, mint egykor Istvánt, hogy amikor megszámláltatunk, ne találtassunk híjával.

Veress Zoltán

VI. évfolyam, 3. szám

Stockholm, 1998. augusztus-szeptember

TISZTSÉGVISELŐK

Országos felügyelő / Stockholmi felügyelő
Az Egyháztanács elnöke
VERESS ZOLTÁN
117 69 STOCKHOLM Ekensbergsvägen 110
Tel/Fax: +46–(0)8–744 09 91

Országos gondnok / Malmöi felügyelő
PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
211 47 MALMÖ Carl Herslowsgatan 10
Tel: +46–(0)40–97 90 29

Tb. Országos felügyelő / Göteborgi felügyelő
BÉLDY ZOLTÁN
411 29 GÖTEBORG Landalabergen 14
Tel: +46–(0)31–20 66 95

Országos jegyző / Sölvesborgi felügyelő
TÓTH ILDIKÓ
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsgatan 4 H
Tel/Fax: +46–(0)456–140 37

Borås–Jönköpingi felügyelő
SZŰCS KÁLMÁN
504 35 BORÅS Bohusgatan 6
Tel: +46–(0)33–12 18 70

Tångagärde Gyülekezeti Otthon felügyelője
DEÁK GYÖRGY
302 55 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: +46–(0)33- 23 03 07
A Gyülekezeti Otthon száma
Tel: +46-(0)33-27 50 22

Halmstadi felügyelő
BODONI DÉNES JÁNOS
302 55 HALMSTAD Andersbergsringen 121/7
Tel/Fax: +46–(0)35–21 71 09

Helsingborgi felügyelő
PATAI ERZSÉBET
252 52 HELSINGBORG Kristianstadsgatan 5
Tel: +46–(0)42–14 71 51

Katrineholmi felügyelő
ÁLLÓ RÓZSIKA
643 30 VINGÅKER Parkvägen 23
Tel: +46–(0)151–103 01

Ljungbyi felügyelő
MIHÁLYI DÁNIEL
341 37 LJUNGBY Ågårdsvägen 66
Tel: +46–(0)372–832 96

Västeråsi felügyelő
REHÓ ISTVÁN
723 51 VÄSTERÅS Glasbägargatan 7
Tel: +46–(0)21–12 09 91

Központi pénztáros
TÖRÖK ERNŐ
162 46 VÄLLINGBY (STH) Ängsullsvägen 85
Tel: +46–(0)8–36 78 57
A központi pénztár postabank-számlaszáma:

POSTGIRO 602047-3

LELKÉSZ

MOLNÁR-VERESS PÁL
124 73 BANDHAGEN (Stockholm)
Vintrosagatan 17/1
Tel/Fax: **+46–(0)8–86 36 39**
Telefonidő: kedd-szerda-csütörtök 10.00-14.00 és 18.00-20.00 óra között
Az általában péntek délutántól hétfő délelőttig tartó hétvégi szolgálati idő alatt
Tel (mobil): **+46-(0)70-602 29 68**

Tóth Károly Antal

Ajándék

Nem azok az ajándékok érdekelnek most bennünket, amiket - szeretetből, figyelmességből, számításból - mi adunk másoknak, hanem azok, amelyekben nekünk magunknak részünk van vagy részünk lehet.

Az esetek többségében örömet szerez, ha másoktól kapunk valamit. Egy ilyen gesztus nem csupán és legtöbbször nem elsősorban anyagilag gazdagít bennünket, hiszen emberi vonzalmat, személyes értékelést is közvetít, vagy - némelykor - társadalmi helyzetünk elismerését bizonyítja.

Az ajándék fogalma azonban, ha jól utána gondolunk, ennél sokkal szélesebb körű. Tulajdonképpen magába foglal mindent, amiben életünk folyamán részesülünk. Ajándék maga az élet is, amit csak akkor sejtünk meg igazán, ha számbavesszük mindazt a seregnyi véletlent, aminek következményeként bármelyikünk is *létezik*. Az élettel együtt kapott ajándék minden képességünk, melyeknek csíráit születésünktől kezdve magunkban hordozzuk, és amiknek meglétében nincs, csak felhasználásukban van személyes érdemünk és felelősségünk.

Megesik, hogy életünk egy-egy eseményét a sors ajándékának mondjuk azért, mert nagy jelentőséggel bír, mert valami kedvező fordulatot hoz számunkra. A hívő ember ilyen esetben köszönetet szokott mondani ezért Istennek.

Az eddigiekből egyértelműen az derül ki, hogy az ajándék szót - hacsak nem gúnyosan - mindig pozitív tartalommal használjuk, függetlenül attól, hogy tárgyat vagy eseményt jelölünk vele. Nagy kérdés viszont, hogy a sors ajándéka nem jelentkezhet-e kedvezőtlen köntösben is, kézenfekvő öröm helyett megjelenésekor fájdalmat vagy bánatot okozva? Vagyis (közvetlen) gazdagítás helyett megrablónkként, jutalom helyett csapásként - anélkül hogy ez az esemény ajándék-jellegét lényegében befolyásolná.

A bennünket ért kudarcokért, életünk kedvezőtlen fordulataiért - noha azok gyakran ostobaságunkból, hiúságunkból vagy más emberi gyarlóságunkból eredő választásaink, döntéseink következményei - sokan hajlamosak vagyunk Istent hibáztatni. (Néha még az ateista is.) A közfelfogás egy része számára rokonszenvesnek tűnik az a magatartás, mely a megpróbáltatások idején Istennel szembefordul, pöröl vele, lázad ellene, mert úgy véli, ez erős egyéniségünk, Istennel szembeni dicséretesen férfias tartásunk bizonyítéka.

Nevetségesnek szokták tartani azokat az ábrázolásokat vagy képzeletbeli képeket, ahol Isten (az Atya), akinek számunkra csak töredékesen felfogható természetéhez konkrét képeket nem tudhatunk társítani, idős emberként tűnik elő. Isten természetesen nem szakállas öreg bácsi, bár kétségtelen, hogy a lényeges különbségek ellenére emberi lelkünk igen sok közösséget hordoz vele. Mégis valószínű,

(Folytatás a 23. oldalon)

KONFIRMÁLTAK 1998-BAN

1998. május 31-én, pünkösdkor ünnepi istentisztelet keretében kilenc ifjú tette le a konfirmációi fogadalmat:
Balról jobbra, a felső sorban: Káli Zoltán, Aracsy Géza, Ştefănescu Adrian;
az alsó sorban: Vass Zoltán, Demeter Tamás, Vass Réka, Bugnár Erika, Tóth Katalin, Fodor Réka;
a széleken: Molnár-Veress Pál svédországi lelkész, Lupták György kiskőrösi vendéglelkész.

IGE ÉS ANYANYELV

Az 1997 adventi-karácsonyi ünnepkörében gyülekezeti szinten megrendezett IGE ÉS ANYANYELV bibliaolvasó és versmondó verseny országos döntőjét 1998. május 30-án tartottuk a Tångagärde-i Gyülekezeti Otthonban.
Felvételünkön a résztvevők (balról jobbra, a nyertesek nevei aláhúzva):
*12 év alatti korosztály: Farkas Zsolt, **Aracsy Annamária**, Fülöp Attila, Szűcs Daniella, Lakatos Krisztina, Sándor Éva, Lázár Júlia,*
*12 év fölötti korosztály: Molnár Helén, Molnár Izabella, Rehó Erik, Vaszi Beáta, Sándor Anna, **Sántha Hanga**, Tóth Zsuzsa.*

Alapszabályunknak és a törvényes előírásoknak megfelelően a Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Közösségében idén tisztújítást, azaz gyülekezeti presbiteri választásokat rendezünk. A jó rend érdekében alább közöljük a választások menetét, az ezzel kapcsolatos tudnivalókat, a 22. oldalon található istentiszteleti naptárba foglaltan pedig gyülekezetenként a választásokat megelőző közzététel, a választások és az új presbitériumok beiktatásának időpontjait.

AZ ŐSZI PRESBITERI VÁLASZTÁSOK MENETE

I. ELŐKÉSZÍTÉS

1. AZ ELŐKÉSZÍTŐ PRESBITERI GYŰLÉSEN

a presbitérium:
- összeállítja a választók névjegyzékét[1];
- összeállítja a presbiterjelöltek listáját[2];

2. KÖZZÉTÉTEL a választást megelőző istentisztelet alkalmával (időpontja a mellékelt naptárban), amikor:

a presbitérium:
- közzéteszi a választók névjegyzékét;
- közzéteszi a presbiterjelöltek listáját;

a gyülekezet:
- ellenőrzi a választók névjegyzékét, kiegészíti azt és az esetleges téves adatokat helyesbíti;
- ellenőrzi a presbiterjelöltek listáját;
- kiegészítheti a presbiterjelöltek listáját új jelöltekkel[3];

3. A KÖZZÉTÉTEL UTÁN

a presbitérium:
- véglegesíti a választók névjegyzékét;
- véglegesíti a presbiterjelöltek listáját;
- a jelölteket felkéri: nyilatkozzanak, hogy megválasztásuk esetén vállalják-e a presbiteri tisztséget;
- a címváltozásokat, a szavazatra jogosultak számát és a végleges jelöltlistát közli a lelkésszel.

a lelkész:
- kijavítja a központi névjegyzéket;
- a presbiterjelöltek neveit tartalmazó, megfelelő számú szavazólapot[4] készíttet minden gyülekezetnek.

II. VÁLASZTÁS

A VÁLASZTÁSI KÖZGYŰLÉS alkalmával (időpontja a mellékelt naptárban):

a presbitérium:
- beszámol a megbizatási ideje alatt végzett munkájáról;
- testületileg lemond.

a gyülekezet választásra jogosult tagjai:
- választási elnökséget, szavazatszámlálókat és választási ellenőröket neveznek ki.

az ellenőrök:
- a választási névjegyzék alapján és a felhatalmazások[5] figyelembe vételével kiosztják a szavazólapokat.

a gyülekezet választásra jogosult tagjai:
- kitöltik a szavazólapokat és urnába teszik.

a szavazatszámlálók és ellenőrök
- az egy-egy jelöltre leadott szavazatokat összesítik.

a választási elnökség
- eredményt hirdet;
- elkészíti és hitelesíti a választási jegyzőkönyvet.

III. A VÁLASZTÁS UTÁN

az új presbitérium:
- megtartja első ülését, melyen:
- átveszi a leköszönt presbitériumtól a folyó ügyeket;
- a presbitériumon belül titkos szavazással gyülekezeti felügyelőt választ;
- a presbiterek között szétosztja a feladatokat;
- kijelöli a pénztárost és ellenőröket;
- kijelöli küldötteit az országos presbiteri értekezletre.

TUDNIVALÓK, MAGYARÁZATOK

(1) **Választók névjegyzéke**

A gyülekezeti névjegyzékből a presbitérium kijelöli a felnőtt (18-ik életévét betöltött), szavazásra jogosult tagokat. Ez lesz a választók névjegyzéke. A kifüggesztéskor a gyülekezet tagjainak lehetőségük van a pontatlanságok kiigazítására.

(2) **Presbiterjelöltek listája**

A jelenlegi presbitérium javaslatot tesz arra, kik legyenek az új presbitérium tagjai.

(3) **Új jelöltek**

A presbitérium által összeállított presbiterjelöltek listáját a kifüggesztéskor a gyülekezeti tagok új jelöltek neveivel egészíthetik ki. A presbitérium által és a tagok által javasoltak nevei együtt alkotják majd a presbiterjelöltek végleges listáját.

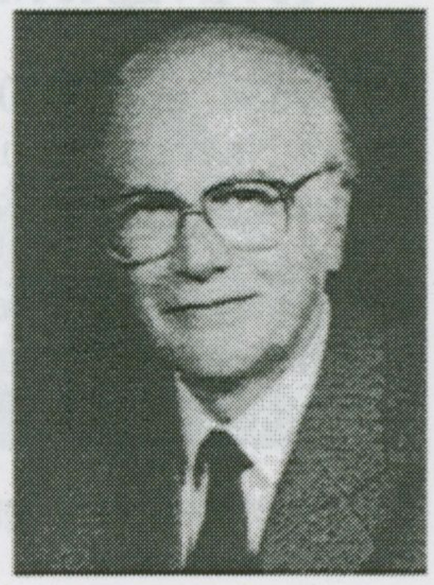
4) **Szavazólap**

A szavazólap fentről lefele ábécé-sorrendben tartalmazza a jelöltek neveit. A presbiteri tisztségre javasolt személy nevét a nevek melletti oszlopban X-szel kell megjelölni.

(Folytatás a 21. oldalon)

Amíg időnk van

Vajta Vilmos köszöntésére

Júniusban töltötte nyolcvanadik életévét Vajta Vilmos evangélikus lelkész, 1941 óta Svédországban élő testvérünk, hosszú időn át a Lutheránus Világszövetség teológiai osztályának vezetője, 1964-től nyugdíjba vonulásáig a strasbourgi Ökumenikus Kutatóintézet első igazgatója, a jelenkori evangélikus teológia kimagasló alakja. És hadd tegyük hozzá mindehhez: az a személy, aki korai munkássága révén - másokkal együtt - megvetette a svédországi magyar protestáns gyülekezeti élet alapját.

Az újabban kettős székhelyű, bázeli-budapesti Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem az évfordulóra terjedelmes kötetben jelentette meg a jeles hittudós válogatott írásait, nagyrészt magas szintű teológiai értekezéseket, *Amíg időnk van* címmel. Ennek a közel háromszáz oldalas könyvnek a bevezetőjéből idézünk egy részletet az alábbiakban, a kétszeresen is honfitársunknak nevezhető Vajta Vilmos köszöntésére.

A külföldre szakadt magyarság a második világháború után történelmünknek ismét olyan nemzedéke volt, mely létének feltételeként úgy szorul a vigasztalásra, mint naponkénti kenyérre. Az idősebbek életük félútján, a fiatalok a jövő reményében keresték a tájékozódást. Így vetődtek fel az emberi létezés alapvető, örök kérdései: kicsoda az ember; mi az élet értelme egy hontalanná vált nemzedék számára; kicsoda az az Isten, akire századok építették hitüket, s akinek létét csupán egy emberöltő konok gúnya máris kérdésessé tette. Az istentelenség kísérletét újból hatalmi erőszakkal megkockáztató emberiségnek az emberi lét démonitásával kellett radikálisan szembenéznie. Hol található az az út, és hol nyerhető az az erő, mely az igazi, eredetileg teremtett embernek nyitja meg a jövő útját?

A kérdések a mi nemzedékünk számára radikálisan egzisztenciálissá váltak. A múlt sablonjaival nem lehetett megnyugtatni az önvizsgálatra kényszerült lelkiismeretet. De a "hol van a te Istened?" gúnyos kínzásaival együtt a *Psalmus Hungaricus* (55. zsoltár) panasza és reménysége is feléledt. Ezért kísérlik meg az evangélium vigasztaló üzenetének megszólaltatását az elmúlt évtizedekből válogatott írások egy olyan szerző tollából, aki külföldön követte és élte át e nemzedék kérdéseit, és vele együtt kereste a választ.

A mai ember azzal az igénnyel lép fel, hogy életét önmaga vegye kezébe. Meggyőződése, hogy "nagykorúvá" vált, nem kívánja sem Istennek, sem másnak a gyámságát. Meg akarja valósítani önmagát. De a "fellázadt ember", miközben szabadságát akarja kivívni, rájön, hogy egyedül maradt. Kétségbeesését, melyet Kierkegaard már a múlt században nevén nevezett, csak az oldhatja fel, ha felfedezi teremtett voltát, létének adottságát. Az emberi természetnek, az emberi egzisztenciának a gyökere és eredete ugyanis önmagán kívül van. Teremtője van, akinek képére és hasonlatosságára teremtetett. Ebben áll Isten és az ember közössége, de egyben az Isten és az ember közötti távolság és függőség állapota is.

Korunkban tragikusan éljük meg azt a tapasztalatot, hogy az ember a divinizáció és a démonizáció, az istenülés és az elördögiesedés kettős lehetősége között őrlődik. Ebben a harcban egészen addig elhagyottnak érzi magát, amíg Krisztussal nem szembesül. Mert ő az Isten képe, az ő követése a mindennapi élet egyszerű feladataiban az a Krisztus-minta, mely új közösséget teremt. Benne felfedezheti azt az embert, aki csak benne valósíthatja meg önmagát, azt a lényt, aki az emberekkel való közösségre teremtetett. A kölcsönösség alapmagatartását Krisztus odaadó szeretete formálja azokban, akik hittel fogadják ajándék-életüket.

Talán szüksége volt korunk emberiségének arra, hogy megtapasztalja Istent elhallgattató útjának végső következményeit, a démoni valóságot is. Ezzel szembesülve a keresztény élet nem a világtól való elvonulás, hanem az emberiség nyomorával való küzdelem vállalása. Az odaadó emberi szeretet Krisztus halálával és feltámadásával nyer erőt az új életre. A művészi alkotások riasztó képet festenek Isten hallgatásának megrendítő intéséről. Ingmar Bergman filmjeinek elemzése elvezet oda, ahol az ember ebben a "csendben" csak egy kívülről, nem önmaga által létrehozott valóságban hallhatja meg örömhírként a szabadítást.

Az emberi lét ismérve az időbeli határozottság: a születés és a halál közötti út. Az élet döntő kérdése, hogy tudunk-e értelmet adni ennek az útnak. Camus szerint az öngyilkosság az egyetlen igazi filozófiai probléma. Világossá válik az emberi élet értelmének titka, melyet a halálba menekülés nem old meg. Mivel elkerülhetetlen a halál, éppen ezért válik az adott idő jelentőssé. Pascallal együtt Kierkegaard is sokat töprengett ezen. Életem minden pillanatába bele kell gondolnom a halált, mert csak úgy tudom legyőzni bizonytalanságomat, ha a halál gondolatát beépítem az életembe. Így válhat az időhatár által megszabott létezés már ebben az életben is átmenetté abba a valóságba, melyet Isten határozott meg krisztusban. Ő átment ebből az időből az eljövendőbe, és értelmet ad a hívőnek, "amíg időnk van".

Szilágyi Tibor

MÉRFÖLDKÖVEK AZ EGYSÉG FELÉ VEZETŐ ÚTON

164 ÉVES A NAGYGERESDI EGYEZMÉNY

1834. április 30-án a Vas megye Sárvári járásában fekvő Nagygeresden fogadták el a magyar evangélikus és református egyházak azt az egyezményt, mely a szórványvidéken kölcsönös szószéki közösséget biztosított. Az úrvacsorai közösséget - főleg tanbeli különbözőség miatt - akkor még nem tartották elképzelhetőnek, s azt a hívők lelkiismeretére bízták.

25 ÉVES A LEUENBERGI MEGEGYEZÉS

1973. március 16-án fogadták el egyhangúlag az európai reformátori egyházak konkordiáját (a Leuenbergi Konkordiát) az evangélikus, református és uniált egyházak képviselői a Basel közelében fekvő Leuenberg ob Holsteinban. Mostanig több mint 80 egyház csatlakozott hozzá hivatalosan és még többen érdekeltek benne. Az aláíró egyházak szószéki és úrvacsorai közösséget vállalnak egymással "abban a meggyőződésben, hogy együtt részesedhetnek Jézus Krisztus egy egyházában" (Lk 34). Ez a megegyezés megkülönbözteti a Leuenbergi egyházközösséget más ökumenikus munkaközösségektől, konferenciáktól és tanácsoktól.

Az európai ideológiai konfrontáció megszűnése fölött lelkesedés és az európai összetartozás érzésének megerősödése után az egymásratalálás folyamata Európában megakadt, sőt veszélybe került. Az igazán "összeurópai" egyesülés folyamatát új korlátok és ellentétek fenyegetik, suegények és gazdagok, nemzetek és népcsoportok között.

Sok keresztény csoport és egyház érez erős elkötelezettséget arra, hogy ebben az új helyzetben keresztényként szólaljanak meg és cselekedjenek. Mind Keleten, mind Nyugaton megszámlálhatatlanul sok ember az evangéliumot vagy egyáltalán nem ismeri, vagy elidegenedett tőle. A keresztény egyházakat nyomasztja az a tény, hogy az ökumenikus stagnálás benyomása terjed. Valóban vannak visszalépést tükröző jelenségek is. Annál sürgősebb a reformáció egyházainak közös önértelmezése. Elengedhetetlen az ökumenikus együttműködés a római katolikus, az ortodox és a reformáció által meghatározott egyházak világos profiljára.

A reformátori egyházaknak specifikus meggyőződése van sok területen, kezdve a reformátorok hit- és egyházértelmezésétől, az állam és egyház viszonyának, a hit és a modern világ kapcsolatának protestáns értelmezésén keresztül egészen a személyes élet etikai és spirituális kérdéseinek megalapozásáig.

Az Európai Protestáns Nagygyűlés 1992 márciusában arra kérte a Leuenbergi egyházközösséget, hogy:

- nyíljanak meg más reformáció által formált egyházak (pl. a Herrnhuti testvérközösség, a metodista és anglikán egyházak) felé;
- az eddiginél jobban juttassák kifejezésre a protestáns egyházak közös bizonyságtételére és szolgálatára irányuló elkötelezettséget.

Az aláíró egyházak azt várták, hogy egyházközösségük kihat Európa velük hitvallásilag rokon egyházaira. Ezzel a várakozással került sor Európa több térségében tanbeli párbeszédre Leuenbergi egyházak és metodisták, anglikánok, de ókatolikusok között is. Maga a konkordia nagy nyitottságot tesz lehetővé, amennyiben az evangélium értelmezésében és a szentségek helyes használatában egyetértés uralkodik. Ebből a nyitottságból nő ki a konkordia lényeges ökumenikus impulzusa.

A Leuenbergi konkordia az egyházközösség megvalósulását az egyházak és gyülekezetek életében látja, a közös bizonyságtétel és szolgálat aspektusában. Az egyházak igehirdetésének hitelessége nő a világban, ha az evangéliumról egyetértésben tesznek bizonyságot. Az evangélium felszabadítja és összeköti az egyházakat a közös szolgálatra. Ez magában foglalja az egyházak egymásért végzett szolgálatát is.

Eddig mindenekelőtt közös tanbeli párbeszéd folyt. Ezáltal sok kérdésben figyelemreméltó konszenzus jött létre. Most továbbvezető lépésekre van szükség, s ez a következőképpen történhet meg:

- állandó kölcsönös információ;
- kölcsönös tanácsadás, konzultáció ées vizitáció;
- közös tervek egyeztetése és keresztülvitele;
- készség a konszenzusra;
- személyek cseréje, beleértve a szolgálat vállalását más egyházakban;
- kölcsönös támogatás;
- közös segítségnyújtás bajbakerült embereknek;
- idegennyelvű és külföldi tagok integrálása a helyi gyülekezeti életbe.

A közös bizonyságtételnek és szolgálatnak ilyen elemei néhány formában már léteznek regionális szinten. Ezeket az egyház nyilvánossága számára ismertebbé kell tenni, elő kell segíteni, ki kell bővíteni és el kell mélyíteni.

Azért, hogy a konkordancia szándéka szerint látható alakot öltsön, a Leuenbergi egyházak 1994 májusában Bécsben tartott nagygyűlése a következő követelmények szerint működött és a következő funkciókat látta el:

- Az 1993-ban tartott Strassburgi Nagygyűlés a következő feladatokat határozta meg:
- a Végrehajtó Bizottságot a Leuenbergi egyházközösség állandó orgánumává teszi;
- támogatja a bizonyságtételért és szolgálatért való közös fáradozásokat;
- koordinálja a tanbeli párbeszédet;
- útbaigazít a Leuenbergi Konkordia ökumenikus aspektusainak betartásában;

- kiértékeli az egyes résztvevő egyházak bilaterális és multilaterális dialógusokban szerzett tapasztalatait;

- informál arról, ha olyan egyházakkal jön létre egyházközösség, amelyek nem írták alá a Konkordiát.

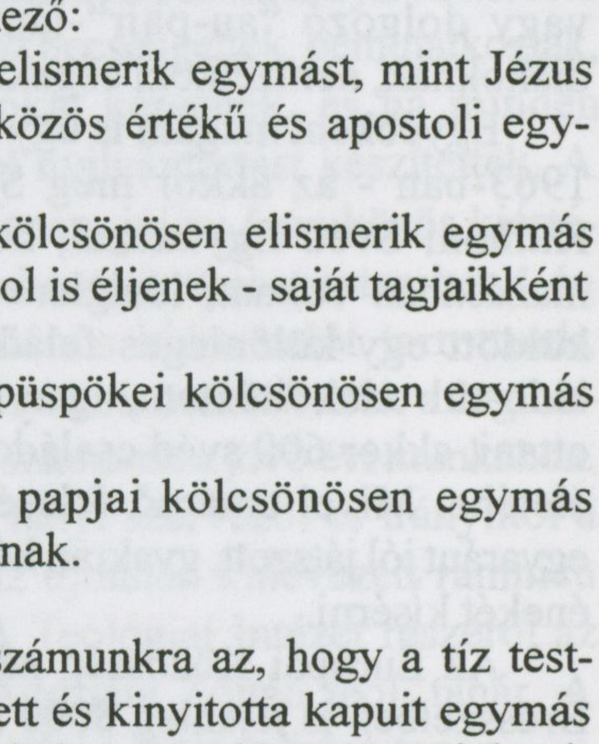
A teológiai munkában való közösségre találás nélkül a közös bizonyságtétel és szolgálat a levegőben lógna. De nemcsak a nagygyűléstől és a végrehajtó bizottságból kellene kiindulnia a kezdeményezéseknek, hanem maguknak a résztvevő egyházaknak is kellene kezdeményező szerepet vállalniok. Tanbeli dialógusokat kellene előkészíteni és egyeztetni európai szinten az ortodox és római katolikus egyházakkal. Ezeken az intézkedéseken keresztül ölthetne a Leuenbergi egyházközösség az eddiginél láthatóbb alakot. Eközben természetesen garantálni kell, hogy Európa reformátori egyházainak sokfélesége valóban érvényesüljön.

ÚJ FORMÁCIÓ: A BORGO-EGYEZMÉNY

1995 tavaszán a finnországi Borgóban írták alá a svéd, finn, norvég, dán és izlandi evangélikus egyházak, valamint az anglikán- és presbiteriánus egyházak képviselői a borgói egyezményt, mely a közeljövőben utat kíván nyitni ezen egyházak közös szószéki és úrvacsorai közössége felé.

Az 1900-as évek elején Nathan Söderblom akkori érseknek már voltak elképzelései arról, hogyan lehetne bővíteni a Svéd Egyház kapcsolatait a külfölddel, elsősorban az Anglikán Egyházzal. Ez ügyben levelezett az anglikánokkal, de az akkori idők még lehetetlenné tették a továbblépést. Megjegyzendő, hogy mind a Svéd Egyház, mind a többi skandináv egyház hangsúlyosan nemzeti alapon szerveződött, befelé forduló egyházak voltak. 1992-ben azonban megérett a gondolat arra - és ebbe az Európai Unió gondolata is ösztönzést adott -, hogy kiépítsék az északi lutheránus egyházak és az anglikán egyházak közötti együttműködést. A cél: 12 ország egyházait kell az egység felé vezető úton elindítani. Ezek Anglia, Wales, Írország és Skócia anglikán egyházai, valamint a nyolc északeurópai ország: Izland, Norvégia, Dánia, Svédország, Finnország, Észtország, Lettország és Litvánia lutheránus egyházai.

A közös deklarációt Finnországban, Porvo (svédül Borgo) városában írták alá, - innen származik neve. Az elképzelés az volt, hogy a nyilatkozat végigfut majd minden egyes nemzeti egyházon jóváhagyás végett, és 1992-től számított néhány éven belül alá lehet majd írni a szerződést. Sajnos azonban a Dán Egyház és a Lett Egyház - különböző okokból - nem fogadta el a nyilatkozatot; a dánok egyházszervezetük különbözőségére, a lettek meg arra hivatkoztak, hogy frissen visszaszerzett szabadságuk után az egyházépítés új időszakát élik, s túl korai volna ilyen nemzetközi kapcsolatba belemenniük. Érdekességként megjegyzendő, hogy a Lettországgal szomszédos Észtország lutheránus egyháza volt az első, amely a Borgói Szerződést elfogadta és aláírta.

A Borgo-Szerződés emblémája

1996. november 28-án a londoni Westminster Abbey-ben (a Church of England központja) ünnepélyes keretek között, II. Erzsébet angol királynő jelenlétében tíz ország egyházai aláírták a szerződést, melynek néhány lényeges cikkelye a következő:

- Az aláíró egyházak elismerik egymást, mint Jézus Krisztus egyedüli, szent, közös értékű és apostoli egyházának részeit;

- az aláíró egyházak kölcsönösen elismerik egymás tagságát és a tagokat - bárhol is éljenek - saját tagjaikként tekintik;

- az aláíró egyházak püspökei kölcsönösen egymás püspökeit felavathatják;

- az aláíró egyházak papjai kölcsönösen egymás gyülekezeteiben szolgálhatnak.

A legnagyobb öröm számunkra az, hogy a tíz testvéregyház nemzetközibb lett és kinyitotta kapuit egymás és mások felé is. A gyakorlatban egyelőre ez azt jelenti, hogy ahol a Külhoni Svéd Egyháznak nincs gyülekezete, ott a külföldön működő anglikán gyülekezet a külföldön élő svéd tagokat testvéri közösségébe fogadja.

A Borgói Szerződés nyitott, s arról is tudunk, hogy az angolok és svédek javaslata alapján most az amerikai lutheránus egyházakat szeretnék bevonni a szerződésbe.

Egyházfők találkozója. (Az Anglican World nyomán)

A KÜLHONI SVÉD EGYHÁZ

A Külhoni Svéd Egyház (Svenska Kyrkan i Utlandet, rövidítve - SKUT) gyökerei abba az időbe vezetnek vissza, amikor a messzi tájakra hajózó svédeket egy-egy lelkész is elkísérte hosszú és kalandos útjukra, s ezek rövidesen állandó szolgálati helyeket létesítettek a gyakrabban látogatott kikötővárosokban, vagy ott, ahol nagyobb számban svédek is éltek (Párizsban 1626-ban már volt egy állandó svéd lelkész). A külföldön működő svéd egyházi szervezet - dán és norvég mintára - csak a múlt század második felében, 1876-ban alakult meg Svenska Sjömanskyrka (Svéd Tengerész Egyház) néven. Az állandó jelleggel kiküldött lelkészek feladata az volt, hogy a nagyobb kikötővárosokban fogadják a svéd hajók legénységét, s ott számukra istentiszteletet, áhítatot

tartsanak. Már kezdettől nyilvánvaló volt az is, hogy ezek az istentiszteletek alkalmul szolgáltak arra, hogy a külföldre került svédek itt találkozzanak és lépjenek kapcsolatba egymással, s itt cseréljék ki az otthonról kapott híreket, az új országban szerzett tapasztalataikat.

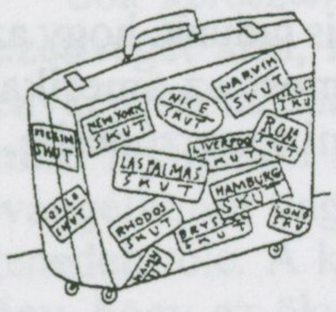
A valós helyzetet tükrözendő (ugyanis nem minden külföldön élő svéd kötődik a tengerészethez), 1986-ban a Sjömanskyrka nevet cserélt: ettől kezdve Svenska Kyrkan i Utlandet (rövidítve SKUT, magyarul: Külhoni Svéd Egyház) lett.

Jelenleg a SKUT a világ különböző pontjain 42 állandó svéd templommal rendelkezik, amelyekben összesen 110 alkalmazott (lelkészek, kisegítők, diakónusok stb.) dolgozik. Ezek között igen fontos szerepet töltenek be a házvezetőnők, akik a főzés-sütésen kívül komoly szervezőmunkát is végeznek. A SKUT összejöveteleinek elmaradhatatlan tartozéka az istentisztelet utáni kávézás, amelyet szinte mindig valamiféle kulturális program gazdadít, de be lehet térni a könyvtárba is, ahol többek között friss napilapokkal várják az érdeklődőket. Kedvenc találkozási pontja ez az ideiglenesen külföldön élő, tanuló vagy dolgozó "au-pair"-lányoknak ugyanúgy, mint a diákoknak, nemzetközi cégeknél alkalmazottaknak stb.

Egyébként magam is úgy kerültem kapcsolatba - még 1963-ban - az akkor még Sjömanskyrka nevet viselő Külhoni Svéd Egyházzal, hogy a cég, melynek alkalmazásában voltam, ideiglenesen Frankfurt am Main-ba küldött egy különleges feladatot ellátni, s amikor családostul odaköltöztem, igen hamar bekapcsolódtam az ottani, akkor 600 svéd családot tömörítő svéd gyülekezet életébe. Mivel tanárnő feleségem orgonán és zongorán egyaránt jól játszott, gyakran kérték fel svéd vendégelőadók énekét kísérni.

Az Európai Közösség adminisztratív központjában, Brüsszelben is jelenleg 8000 svéd él, ahol 500 tanulóval svéd iskola is működik, s természetes, hogy egy ekkora közösségnek is legfontosabb találkozóhelye a svéd templom. A SKUT gyülekezetei a világ majd minden nagy metropolisában megtalálhatók, s közöttük a legnagyobbak a New Yorkban, Londonban, Párizsban, Berlinben és Bécsben működő gyülekezetek. Egy 1997-es kimutatás szerint a SKUT templomait mintegy 770 000, istentiszteleteit pedig kb. 300 000 személy látogatta szerte a világon.

Adressfolder -97

A SKUT anyagi kiadásainak 40%-át a Svéd Egyházi Alap (Kyrkofonden) fedezi, a fennmaradó 60%-ot tagdíjból, karácsonyi bazárból, a rendezvények beléptidíjaiból teremtik elő.

Visszatérve Svédországba, továbbra is kapcsolatban maradtam a SKUT-tal, s ha utam külföldre vezet, - mint a SKUT önkéntes megbízottja - soha nem szalasztom el az alkalmat, hogy felkeressem a Külhoni Svéd Egyház valamely gyülekezetét vagy rendezvényét, de ma már, a Borgo Szerződés jóvoltából otthon érzem magam az anglikán egyház - a SKUT-hoz hasonlóan - külföldön működő bármely gyülekezetében is.

Neufeld Róbert

FÁRADTAN, ESTI IMA UTÁN

Jő, lassan, tétova léptekkel, de jő,
folyvást jő a Halál.
Érzem inkább mintsem hallom őket,
a csontlábak csosszanó lépteit,
s majd egyszer,
ha már homlokom nem vet redőket
a gondtól s a világ bajától,
majd ha visszanéz elmúló, gomolygó lelkem,
eltenni örökre egy élet képeit
egy szempár mélyén, mit már senki sem lát,
vinni magával, vinni, vinni
az örök, végtelen éjjelen át.

Kerengnek nyüzsgőn most e képek.
Emitt néhány burjánzó, színes,
ott mások fekete-fehérek.
Ám mindegyiken, mintha csak lenne
könnyű tüll, vagy másféle lenge kelme,
átüt a Halál fekete palástja,
vetve nincsvállára csak úgy panyókára,
amint közelg az est kékes csendjében
s egyre több kép játszik
gyászos feketében.

Érzem közelted Végső hírhozó,
érzem, mert szívem verése gyengül,
s egy-egy ér testemben megrezdül.
Mert fél a testem, fél felhagyni élni,
fél majd egy reggelen fel nem tud kélni,
fél szemem az örök sötéttől,
és kezem a hamvasztás perzselő hevétől
s agyam a gondolat kialudt tüzétől!

Ám csak testem reszket, lelkem nem nyugtalan.
Fürkészem szikár, sötét formád,
most még alaktalan.
Fel és le cikáznak, mérnek szemeim,
szoktatom szokatlan képedhez magam
és az új világhoz, ahol nem lesz szavam,
s hová egy suhintással indít majd a kasza,
hová némán viszel mint szerető apa,
ki ölébe zárja alvó gyermekét
s viszi, ringatva, féltve, haza.

Vetési László kolozsvári lelkész-tanár svédországi lelkigondozói szolgálatunk régi ismerőse: 1991-ben a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat és a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkészi Munkaközösség Lundban szervezett közös teológiai konferenciájának meghívottjaként először számolt be arról a szórványmunkáról, mely a diktatúra bukása utáni időben az erdélyi református egyház keretében újjáéledt, s melyről a szerkesztésében megjelent - s gyülekezeteink által is támogatott - *Felebarát* című szórványlapban tájékoztatott. A kezdeti munka hamarosan hatalmas missziói tevékenységgé terebélyesedett, mely méltó folytatása a reformáció korában megindult, a múlt században szervezeti formát öltött Kárpátokon túli református missziónak. Az itt következő írást a Diaszpóra Alapítvány gondozásában megjelenő időszaki kiadvány, a *Diaszpóra Tájékoztató* idei, 3. számából vettük. Vetési Lászlót ez év augusztusában újból köszönthetjük Svédországban, ahol több gyülekezetünkben végez szolgálatot.

Jelentés az 1997 nyarán a Kárpátokon kívüli óromániai Regátban, Moldvában, Dobrudzsában és Bukovinában végzett teológus magyarság-összeíró misszióról

Indulás, szervezés

A kolozsvári teológiai hallgatók 1997 évi nyári magyar népesség összeíró és lelkigondozó munkáját is a romániai Regátban végeztük. Munkaterületünk 1996-hoz képest annyiban egészült ki, hogy kibővítettük Moldvával, Bukovinával és Dobrudzsával. A munkánk célja: Havas-alföld után megkeresni, összeírni a többi Kárpátokon kívüli területek magyar népességét, nyilván-tartásba venni, és bekapcsolni az ottani magyar gyülekezeti közösségbe.

A teológus ifjúság missziói munkacsoportja indulás előtt felvette a *Babos Sándor* nevét. Az előtt a nemrég elhunyt nagy kolozsvári misszionárius előtt kívántunk ezzel tisztelegni, aki a szolgálatba induló fiatal teológusok és jövendő lelkészek előtt a legszebb példaként áll mind a regáti, mind pedig a külmisszióban.

A munka lefolyása

A misszió alatt a fiatalok rendszeresen fényképeztek, magnó- és videofelvételeket készítettek, szociológiai kérdőíveket töltöttek ki. A számbavételi és lelkigondozói munka az előző évekhez hasonlóan minden magyar felekezetre kiterjedt. Így a csapatokban jelen voltak az unitárius és az evangélikus teológiai hallgatók is, akik teljes értékű munkát végeztek azzal a speciális megbízatással, hogy különös tekintettel legyenek saját vallásuk híveire. Terveztük egy római katolikus csapat vagy a csoportokba elosztva katolikus hallgatók bevonását is, de ebbe Fehérvár nem egyezett bele - az egyházmegyei iurisdictio megsértése miatt - és emiatt sajnos erre nem kerülhetett sor.

A fiatalokat, lelkészek irányítása mellett - többnyire megyék szerint - 8 csapatra osztottuk. Mindenik csapatban 4 fiatal vett részt. A 8 csapatot később kibővültek még egy jászvásári és egy ramnicu valceaival. Így a lelkész szakirányítókkal együtt a *résztvevők száma összesen **47 személy***.

A csapatok 24-én estére érkeztek a szálláshelyekre és 25-én reggel kezdték meg a munkát. Először a telefonkönyveket nézték át és kiírták belőle a teljesen magyar hangzású neveket. Utána a csapat két részre oszlott. Egyik része lejárta a begyűlt címek családjait, a másik pedig a tömbházlakásokban lépcsőházról lépcsőházra járva kereste a magyarokat. A családokhoz becsengettek, bemutatkoztak, elmondták, hogy magyarokat keresnek, és ha minden rendben volt, a családokról nyilvántartást készítettek. A munka Bákóban és Konstancán, július 6-án közös kiértékelővel zárult. A teljes munkacsoporttal szeptember 4-én Algyógyon közös és általános kiértékelőt tartottunk, átbeszélgettünk az eredményeket, összesítettük a legfontosabb adatokat, és tervet készítettünk a jövő évi munkához. A teológusok munkájának helyi szervezői és irányiítói a bákói, a galaci, valamint az újonnan kinevezett ramnicu valceai lelkészek voltak. A Teológiai Intézet részéről az előkészítésben részt vett Adorjáni Zoltán teol. tanár. A misszió programfelelőse Vetési László lelkész-tanár.

Az 1997-es teológusmisszió népesség-összeíró és lelkigondozó munkája *az Erdélyből kitelepedett* moldvai, dobrudzsai és bukovinai magyarság számbavételét tűzte ki célul. A missziós munkából tudatosan mellőztük a *moldvai csángómagyarság* lelkigondozását és számbavételét. Ez egy olyan sajátos, egyedi megközelítést igénylő és kiterjedt feladat lett volna, amelyet mi nem vállalhattunk fel azért sem, mert ezt a munkát egészen más módszerekkel és eszközökkel kell végezni. Felmérő látogatást végeztünk azonban a bukovinai volt székely falvakban.

A nyári misszió célja

Az 1997. évi nyári missziói út is hármas kitekintésű volt: egyik arca azokra nézett, *akiket megkerestünk*, a másik azok oktatására, nevelésére, tapasztalatszerzésére, *akik részt vettek* benne. A kolozsvári teológiai hallgatók gyülekezeti szolgálatra való felkészülésére. A harmadik arca arra az egyetemes és magyar egyházra néz - felekezettől függetlenül - *amely támogatásával*, anyagi teherhordozásával, szeretetével, imádságával kísérte misszionkat.

(Folytatás a 20. oldalon)

Szente Imre

TALÁLKOZÁSOK

"Ember embernek farkasa" - e pesszimista tétel optimista párja éppúgy igaz: "Ember embernek öröme". Amint az alábbiakból kiderül...

AZ ÖNKÉPZŐKÖR NYÁRI TÁBORÁT

az idén az optimizmus jegyében tartottuk: "Miért ne legyünk optimisták?" E szónoki kérdésre még a tábor előtt baljós választ kaptunk: autó- és kerékpár-baleset tizedelte meg szokott hű vezetőink elmaradásával amúgyis hiányos állományunkat, főleg az előadógárdát. A pesszimistáktól előre megjósolt hetes esőt már csak annyian néztük (a hétvégi harmincas "tömeg" eloszlása után) a verandáról, mint az egy szilvafa árnyékában elférő rodostói magyarok. A tó hidegen elzárkózott minden barátkozástól.

És mégis, mégis... Mindent összevéve mégiscsak jól sikerült táborozás kerekedett, amiről a lelkes és hálás résztvevők a kezdetben kishitű és lámpalázas Csagát is meggyőzték. Nemcsak kedvünkre ettünk-ittunk, pihentünk (még napoztunk, kirándultunk is két eső között), hanem szellemi, művészi élményekben is bőven volt részünk: előadásokban, vitákban, hangversenyben, tárlatban, furulyás ébresztőben (ez nem volt mindig népszerű a "hétalvók" körében) és szerzői estben, néha még a nedves fából rakott és szerencsés csillagzat alatt meggyújtható tábortűz mellett dalolásban és viccmesélésben is. Míg egymásnak és vendégeinknek (a horvát Baranya-háromszögből Csörgits József költő-újságíró és felesége, Észtországból két kedves fiatalasszony hozott az idén új színt társaságunkba) örültünk, sajnálkozva emlegettük a távol maradókat, de nem mondtunk le a reményről, hogy jövőre azért csak visszajönnek, s nem hagyják elhervadni ezt a nagy múltú s hagyományú intézményünket.

HAZAI TALÁLKOZÁSAIM

a tábort megelőző három hétre estek. Mint a legtöbb külföldi magyar sorstársam, a rokonokon és a barátokon kívül én is a magyar nyárral, a magyarul beszélő utcával s szobával akartam találkozni. Ezekben volt is részem, sőt még a dús terhétől roskadozó cseresznyefában és a zöldarany ragyogású pincehűs borban is a Szentgyörgy hegy oldalán. Dicsértem szerencsémet, hogy megúsztam a júliusi aszfalt-olvasztó hőgutás heteket, azt se bánva, hogy a Balatont csak a hegyről és a vonatból nézegettem, s hogy a rövidnadrágot tréningruhával láttam célszerűnek felcserélni néha. Nyári "hanyag eleganciámban" bolyongtam a könyvhét sátrai közt is, ahol összefutottam többek között régebbi Önképző Táboraink néhány vendégével: Albert Gáborral és Zsuzsával, Lázár Ervinnel. Örültünk egymásnak.

A pantalló, zakó, nyakkendő jószerint csak két ízben került elő úti bőröndömből; ezekről az alkalmakról is beszámolok:

A SVÉD-MAGYAR SEGÉLYSZERVEZET

június 12-én rendezett tízéves emlékünnepe - a néhány reprezentáló "igazi" svéden kívül - elsősorban hazai és svédországi magyarok találkozója volt. A győri városháza aulájában dokumentumokból és képanyagból összeállított kiállítás állványai körül szemlélődve, zsibongva gyülekezett a közönség, majd a tévé-megszállta impozáns díszteremben hallgatta meg az üdvözlő beszédeket és a gazdag, színvonalas műsort, Tálas Ernő énekét, Publik Antal szavalatát, a fiatal osztrák-magyar összetételű vonósnégyes muzsikáját. A pódium sarkáról ugyan a horvátországi Szentlászló község rommálőtt Árpád-kori templomának kinagyított-kivilágított fényképe nézett szembe a közönséggel, a hangulat mégis bizakodó volt: együtt van már a rakomány a község iskolájának és orvosi rendelőjének felszerelése s javában gyűlik a pénz a leszállítás költségeire. A templom is felépül újra: később, már ismét Pesten, a tévében láttam, hogyan dolgoznak rajta székelyföldi magyarok.

Az ünneplésből persze kijutott a Segélyszervezet megteremtőjének, Wennesz Lászlónak is, aki ugyancsak jubilált: betöltötte a hatvanat. Segítőtársaival, az adakozókkal s főleg az ingyen cipekedő-rakodó önkéntesekkel együtt ő is az "újtípusú" emigránsok fajtájához tartozik (különben ugyanez vonatkozik a Magyar Házat és Tíngagárdét fönntartó és benépesítő magyarokra is), akik a régi hagyományos emigráns magatartással, "szentelt fájdalmunk" tétlenségre "feljogosítő" ápolgatásával, az ősi magyar búnborongással szakítva "új haza" megteremtésén és a régi haza felkarolásán fáradoznak. A finn népköltés sorai zümmögtek fülemben az ünnepség után:

> Embereljük meg magunkat,
> győzzünk gyászos életünkön!
> Élni nem lehet sírással,
> boldogulni búsulással.

A szendvicses-boros fogadáson folytatódtak a köszöntők. Az egyre kötetlenebbül s zajosabban összekeverődő csoportok közt sűrűn felbukkantak ismerős stockholmi, södertäljei arcok. Őszinte örömömre "világjáró" M.-V. Palival is megropogtattuk egymást.

Második "gálába" öltözésem egy hét múlva esett:

A MAGYAR ÖRÖKSÉG ALAPÍTVÁNY

ünnepi ülésén vettem részt június 20-án Bernből hazaköltözött barátaimmal, Nagy Klárával és Gyurkával. Klára asszony a berni magyar élet lelke volt évtizedeken keresztül; otthonát sűrűn látogatták hazai és erdélyi írók,

művészek; egész tánccsoport-generációk nőttek fel a keze alatt. Velük is mindig öröm a találkozás. A Nemzeti Múzeum emeleti dísztermében ugyancsak tévékamerák kereszttüze pásztázta a pódiumot és a közönséget, mely élő és elhúnyt nagyjaink díszoklevéllel kitüntetésének és "Aranykönyvbe" iktatásának alkalmából gyűlt össze. A posztumusz kitüntettekd egyike Bibó István volt; gazdag életművét és tövises életútját a kiváló esszéíró-kritikus, Domokos Mátyás ismertette. A díszoklevelet Bibó István fia és leánya vette át. Tavaly elhunyt Tollas Tiborunkét pedig özvegye, Maja, akit ugyancsak rég nem láttam s most örömmel láttam viszont. Sokat tett annak idején Kalevalám megjelentetéséért. Rég nem látott barátként üdvözöltem a Tibort ismertető, Münchenben élő Juhász László is, Burgenland várainak krónikását. Ezúttal is elhangzott Tollas Tibor nagyverse, mely Illyés "Egy mondatához" mérhető vádbeszéd volt a terror ellen: "Bebádogoztak minden ablakot". A Magyar Örökség "Aranykönyvébe" iktatták továbbá az 1959-ben tragikusan elhunyt két kolozsvári tanár-író: Csendes Zoltán és Szabédi László nevét is. Személyesen vehette át kitüntetését a magyar sport nagy öregje, Rajki Béla, továbbá Melocco Miklós építész, a szegedi 56-os emlékmű alkotója és Jókai Anna, a magyar széppróza egyik legkiválóbb művelője. Az ő érdemeit Alexa Károly taglalta, nyilván a szakember hozzáértésével, hadaró beszédéből azonban csak foszlányokat sikerült elkapnom, mint néhány éve a Magyar Házban is. Ünnepeltük a "magyar néptánc Kodályának", Timár Sándornak és mindenki által "Böskének" becézett feleségének kettős díszoklevelét is. Kis tanítványaik egy csoportja (köztük a népes Timár családból is két gyerek), a "Csillagszeműek" is felléptek gyönyörködtetésünkre. Timárék méltatója Andrásfalvi Bertalan volt. A közönség soraiban felfedeztem Jancsó Adrienne-t és az öreg, üggyelbajjal mozgó stílusteremtő nagy zeneszerzőt, Farkas Ferencet. Jó volt látni együtt nemzeti kultúránk ennyi neves képviselőjét s együtt emlékezni az elhunytakra.

Testi mivoltában ugyan nem, de nevével s köszöntésével találkoztam a hazai sajtóban

SZTÁRAY ZOLTÁNNAK,

aki ezen a nyáron töltötte be nyolcvanadik évét. Pomogáts Béla dióhéjban ismerteti Sztáray pályáját, írói munkásságát és szenvedéseit, "amelyeket egy önmagából kifordult-kifordított világ idézett elő". Így fejezi be Kaliforniába küldött üdvözletét: "...kívánjuk, hogy egyszer Magyarországon találkozhassunk vele." Batár Attila az ÉS-ben bővebben szól a jubiláns legutóbbi, Csákánykő című könyvéről. Hardy Péter a Napi Magyarország-ba ír köszöntőt "Recsket nem lehet feledni" cím alatt. Komoly tanulmány-számba megy Kenedi Péter írása, melyben az orosz Gulág-irodalommal: V. Salamov és Szolzsenyicin művével, valamint Orwell "Állatfarm"-jával szembesíti Sztáray könyvét. Magam hosszabb előadást tartottam a télen az Önképzőkörben róla, majd az Új Kéve február-márciusi számában emlékeztem a tragikus-szégyenletes "fordulat évére", 1948-ra. Most hát ugyancsak az Új Kévében küldöm - a lap szerkesztői és olvasói nevében is - kissé megkésett jókívánságaimat, emlékezve elhúnyt közös barátainkra, volt fogolytársaira: Ondrusek Mihályra és Csendes Bélára, a költőre. Négy-öt éve még Béla nyúli pincéjéből köszöntöttünk rá, San Bernardino felé emelve, "zöldarany borral" telt poharunkat...

Torockó, háttérben a Székelykővel

KERESZTÉNY

”Mindannyian tudjuk, hogy a magyar állam és nemzet nem esik egybe. De mindannyian a magyar nemzet tagjai, magyar polgárok vagyunk. Összeköt bennünket a magyarság több mint ezeréves története. A határon túl megteremtett kulturális javak a magyar kultúrkincs természetes része. A kormány kinyilvánítja, hogy felelősséget érez a kulturális örökség megőrzéséért, újabb kulturális javak létrehozásáért - jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök június 2-ikán, parlamenti eskütétele előtt mondott beszédében. Majd így folytatta: - A közelgő millenium mindhárom minőségében fontos számunkra. A keresztség felvételének és a magyar államiság megalapításának ezeréves évfordulója, valamint a harmadik évezred nyitánya méltó ünnepi keretet kap majd Magyarországon, s egyben a határon túli magyarság számára is. Fontos összetartó erőt jelentenek történelmi egyházaink is. Miközben az egyházak hitéleti, oktatási, karitatív tevékenysége segítségünkre van személyes életünk értékeinek megtalálásában, egyúttal összetartja közösségeinket és közvetíti számunkra az európai polgári értékeket.”

Hétszázötven éve, 1248 nyarán állították ki a németországi Lübeckben, a Hanza Szövetség akkori központjában, az észtországi Revalt - mai nevén Tallint - várossá nyilvánító kiváltságlevelet. A város magvát alkotó erődítményt alig három évtizeddel azelőtt, 1219-ben emelték a dánok (innen a város mai észt neve a *dán vár* jelentésű *taani linna* szavakból), és a körötte gyors ütemben felépülő, élénk kereskedelmi életet folytató város 1285-ben vált a Hanza Szövetség tagjává. Ma a lübecki kiváltságlevél keltét tekintik Tallin ”születésnapjának”, s ennek megfelelően ez év júniusában nagyszabású ünnepségeket tartottak a jeles évforduló tiszteletére a dánok alapította, németek fejlesztette, később svédek, majd oroszok uralta, mindig is főleg észtek lakta városban.

Négyszáz évvel ezelőtt született Georg Stiernhielm (1598-1672) svéd költő. Születésekor és egy ideig még utána is a Göran Oloffson nevet viselte, uppsalai tanulmányai végeztével ezen a néven tanult német és holland egyetemeken; az előkelő nemesi nevet együtt vette fel a Krisztina királynőtől (uralkodott 1632-1654 között) nyert nemességgel - amihez természetesen nemesi birtok is járt, az akkor még a svéd királysághoz tartozó Észtországban, Dorpat - a mai Tartu - közelében. Stiernhielm kezdetben latinul írt különféle természetfilozófiai munkákat, sőt verseket is, majd egy Krisztina királynőt ünneplő ódájával áttért a svéd nyelvre, amelynek mindmáig egyik legnagyobb virtuózaként vonult be az irodalomtörténetbe. Ő volt a világ egyik legelső nemzetközi tudományos akadémiája, az 1660-ban Londonban alapított Royal Society első svéd tagja.

Kurland, Livland, Ingermanland, Memel, Narva, Mazirbe - számunkra, északon élő magyarok számára is titokzatos helynevek. Ismerjük be: keveset tudunk a Baltikum egykori és mai országairól, egykori és mai népeiről, egykori népeinek mai maradékairól, például a lívekről. Minden, anyanyelvünkön elérhető információ erről a területről kulturális és erkölcsi nyereség, ezért üdvözöljük örömmel Jávorszky Béla írónak, finn-magyar és svéd-magyar műfordítónak, 1990-1994 között Magyarország helsinki nagykövetének (akinek diplomáciai megbízatása a három újonnan függetlenné vált balti országra is kiterjedt) remek kis könyvét, *A kettéfűrészelt csónakok földjén*-t, amely az idén nyáron jelent meg a budapesti Komp Kiadó gondozásában. *Esszék, jegyzetek* - mondja a könyv alcíme, s ez a műfaji meghatározás azt jelzi, hogy nem tankönyvet, nem történelmi, néprajzi vagy politikai ismeretterjesztő művet, hanem intellektuális élményt nyújtó olvasmányt kapunk benne. De ugyanilyen találó volna a *lírai útirajz* vagy *lírai útikönyv* meghatározás is, mert a szerző személyes tapasztalatok, benyomások, emlékek alapján írja a könyv egymástól viszonylag független fejezeteit, s miközben hol sugallatos hangulatképet, hol pontos, olykor még az út minőségére is kitérő helyrajzot ad az általa bejárt tájakról, mégiscsak történelmi, néprajzi és politikai ismereteket terjeszt, a balti népek kulturális értékei iránti szeretettel, szabadságuk ügye iránti szenvedélyes elkötelezettséggel.

A könyv borítólapja

Magyarország első köztéri Martin Luther-szobrát, Széri Varga Géza alkotását avatták fel májusban Békéscsabán, a helyi Evangélikus Gimnázium előterében. Az ünnepségre a tanintézet építésének megkezdése századik és újra egyházi tulajdonba vétele ötödik évfordulóján, az 1997-98-as tanévet záró ballagáskor került sor.

Theodore de Bèze (1519-1605) svájci protestáns teológus, jeles zsoltárfordító - akit magyar nyelvterületen inkább latinosított nevén ismernek, mint Theodor Béza - kortársa és tanítványa volt Jean Calvinnek, mifelénk ismertebb nevén Kálvin Jánosnak. Tíz évvel mestere halála után írta meg a nagy reformátor életrajzát, első kézből származó hiteles adatokkal szolgálva róla az egyháztörténetnek, általában az utókornak. A mű ez év nyarán jelent meg magyar fordításban a budapesti Kálvin Kiadó gondozásában, Márkus Mihály püspök előszavával.

Százötven éve, 1848 májusában kezde meg munkáját a Szent István Társulat, a katolikus egyháznak a magyar közművelődésben legfontosabb szerepet játszó, mai napig működő intézménye. A társulat megalapításának gondolata a gyergyószentmiklósi születésű Fogarasy Mihály (1800-1882) nagyváradi kanonoktól, később erdélyi püspöktől származik, aki felismerte, hogy kora egyik legjelentősebb polgári vívmánya, a *sajtószabadság*, nemcsak a vallással, a hittel szembenálló nézetek terjesztésére nyújt azelőtt nem létezett alkalmat, hanem arra is, hogy az egyház hatékonyabban terjessze a maga nézeteit. Fennállásának másfél évszázada alatt a Szent István Társulat három új bibliafordítást adott ki több millió példányban, teológiai művek és hittanok, valamint más, katolikus egyházi iskolákban használt tankönyvek százait jelentette meg,

MŰVELŐDÉS

nyilvánossághoz segítette az egyház tollforgató papjait, s a magyar és az egyetemes világi irodalom számos remekművét adta az olvasók kezébe. Szerepének méltatásakor meg kell említenünk azt is, hogy nem anyagi nyereségért dolgozván, kiadványai általában olcsók és így sokak számára hozzáférhetők voltak, s erre a lehetőségek keretei között ma is törekszik.

Pázmány Péter (1570-1637) esztergomi érseket, a magyar nyelv egyik legnagyobb hatású fejlesztőjét, a magyar irodalom páratlanul erőteljes prózaíróját - bizonyos értelemben: a magyar Rabelais-t - politikai személyiségként általában úgy tartjuk számon, mint a Mohács utáni Magyarország háromfelé osztottságának idején a Habsburgház meggyőződéses hívét, az erdélyi fejedelemség és a protestantizmus ellenségét. Ez a kép, amelyet a korszakkal foglalkozó történészek és irodalomtörténészek már jó ideje próbálnak árnyaltabbá, világosabbá tenni, most tovább tisztul Szabó Ferenc jezsuita szerzetes *A teológus Pázmány* című, ez év tavaszán megjelent könyve által, amely az egyháza tanításait és társadalmi pozícióit kötelességszerűen védelmező érsek alapjában véve ökumenikus gondolkodását, politikai szempontból pedig elkötelezett magyarságát igyekszik felszínre hozni s a mai köztudatba emelni.

László Gyula

Ez év június 17-ikén, nyolcvannyolc éves korában - és tegyük hozzá: szellemi ereje teljében - váratlanul elhunyt László Gyula (1910-1998), a magyar történettudomány és régészet jeles alakja, a honfoglalás korának kiváló szakértője, a kettős honfoglalás elméletének nagy hatású megfogalmazója. Legutóbbi számunkban még idéztük őt mint a nemrég újraindult Turán című őstörténeti folyóirat első számának egyik szerzőjét. Jóval ez után, június hó elején, részt vett a budapesti ünnepi könyvhét rendezvényein, nemrég megjelent kötetét dedikálta. 15-ikén előadó körútra indult szülőföldjére, a Székelyföldre, de már nem érkezett meg: Nagyváradon érte a halál. Budapesten, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra, unitárius egyházi szertartás keretében. - Több mint félszáz kötete között régészeti, történettudományi szakmunkák mellett az ifjúsághoz szóló, nemzeti múltunk korai fejezeteit vonzó és olvasmányos szöveggel s maga rajzolta képekkel bemutató könyvek is vannak.

Legjelentősebb és legmaradandóbb műve *A honfoglaló magyar nép élete* című, 1944-ben megjelent monográfiája. A magyar tudományos életre pedig még nagyon sokáig serkentőleg fog hatni, újabb és újabb műveket fog eredményezni az az elmélete, amelyet 1978-ban *A "kettős honfoglalás"* című könyvében foglalt össze, s amelynek lényege - erősen egyszerűsítve - az, hogy a Kárpát-medencébe az 500-as években betelepülő, majd a frank birodalommal folytatott harcokban lassan felmorzsolódó *avarok* is magyarok voltak: a 895-ben itt új, végleges hazát kereső és találó nomád lovas nép egy korábbi hulláma.

Nemcsak az egyetemes történet, hanem a keresztény egyháztörténet vonatkozásában is szenzációs felfedezést tett Vörös Győző fiatal magyar egyiptológus: 1995-től folyó thébai ásatásai során, az igen nehezen megközelíthető Thot-hegyen - pontosabban a hegy belsejében - nemrég rábukkant egy hajdani főember, valószínűleg Szanhkaré fáraó sírjára. Megállapította, hogy az annak idején bizonyára gazdagon berendezett sírkamrát már az ókorban kirabolták, majd jóval később az ún. *anakhórétáknak* (világtól elvonulók), a 341-ben elhunyt Remete Szent Pál követői költöztek be a sziklaüregbe, melyet a *Pantokrátor*, azaz a Mindenható Krisztus életnagyságú, több alakos freskójával láttak el. Vörös Győző és magyar fiatalokból álló csapata épségben talált a becses keresztény emlékre, csak Krisztus arca van kivésve a kőfalra festett képből - valószínűleg a később ide is eljutó iszlám fanatikus hívei munkájának eredményeként. "Nem lehet véletlen, hogy mi magyarok találtuk meg Remete Szent Pál közösségének nyomait Szanhkaré fáraó sírjában" - nyilatkozta Lőcsei Gabriella újságírónak Vörös Győző, így indokolva inkább belső érzésből, semmint racionális meggondolásból fakadó állítását: "Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrendet, a *pálosokat*, erről a thébai közösségről nevezte el ugyanis Boldog Özséb, aki ugyanúgy alakított közösséget a Pilisben remetéskedő társaiból, mint ahogyan a világ első keresztény szerzetesrendjét létrehozó thébai Remete Szent Pál tette." (*Magyar Nemzet*, 1998. május 30.)

Ötven éve ment át köztulajdonba és szolgál múzeum gyanánt Jenő herceg, teljes nevén Eugen Napoleon Nikolaus Bernadotte (1865-1947) stocholmi, valdemarsuddei kastélya. II. Oszkár svéd király (uralkodott 1872-1905 között) legkisebb fia, aki maga is tehetséges festő volt, életében főleg művészetszervezőként és mecénásként tett igazi szolgálatot a svéd és az egyetemes kultúrának, s halálában a svéd társadalomnak azzal, hogy mondott rezidenciáját a benne mai napig látható értékes gyűjteményekkel együtt végrendeletileg a svéd államnak adományozta. A valdemarsuddei múzeum nemcsak Jenő herceg saját munkáinak és kollekcióinak nyújt otthont, hanem alkalmi kiállításoknak is; így például ez év tavaszán a svéd avangárd festészet jeles alakja, a magyar származású, 1940-től Svédországban élt Nemes Endre (1909-1985) munkáit mutatta be az érdeklődőknek.

Tavaly volt századik évfordulója az 1897-ben Bázelben tartott, a budapesti születésű Herzl Tivadar (1860-1904) felhívására összeült első Cionista Kongresszusnak, amely "kimondotta, hogy a zsidó népnek joga van a nemzeti újjászervezésre országában" (idézet az Izrael állam alapító okmányát képező Függetlenségi Nyilatkozatból); az idén kora nyáron pedig egy ezzel szorosan összefüggő, fél évszázaddal későbbi eseménynek, Izrael állam tényleges megalakulásának volt ötvenedik évfordulója. Az évfordulót világszerte megünnepelték, az ebből az alkalomból megjelent cikkekhez, tanulmányokhoz, emlékezésekhez nehéz volna bármit is hozzátennünk. Vagy ha mégsem, akkor - elsődleges érdeklődésünknek megfelelően - azt említjük

meg, hogy a Függetlenségi Nyilatkozat végleges szövegének kialakítását nagy vita előzte meg, amelynek egyik eldöntendő kérdése az volt: szerepeljen-e benne Isten neve. Két vélemény ütközött: a vallásos pártoké, amely természetesen *igen*, és a világi cionista pártoké, amely *nem* volt. A kibékíthetetlennek látszó nézetkülönbséget végül is igazi talmudista megoldással hidalták át, Isten nevét az ószövetségi iratokban, főleg a zsoltárokban előforduló számtalan költői metafora egyikével, az "Izráel szirtjével" helyettesítve, úgyhogy a Függetlenségi Nyilatkozat (hivatalos magyar fordítása szerint) végül is a következőképp zárul: "Bízva Izráel szirtjében, ezennel aláírásunkkal látjuk el jelen nyilatkozatot az Ideiglenes Államtanács hazai földön, Tel Avivban tartott ülésén."

A *Látó* című marosvásárhelyi szépirodalmi folyóirat idei februári száma részletet közöl Richard Schwartz, a *Svenska Dagbladet* munkatársa - közel huszonöt éven át a svéd lap kelet-európai tudósítója - *Room service* című könyvéből, a Stockholmban élő Gergely Éva fordításában. A könyv, amely magyarul az idén jelenik meg teljes terjedelmében a budapesti Magvető Kiadó gondozásában *Lyuk a falban* címmel, a szerzőnek az említett időszakra vonatkozó visszaemlékezéseit, reflexióit tartalmazza.

Lényeges svédországi magyar szellemi hozzájárulással, számos más visszaemlékezés között Sall László, Tóth Ilona és Tóth Károly Antal göteborgi testvéreink interjúival látott napvilágot ez év késő tavaszán a *Péntek esti szabadságunk* című, *A nagyváradi Ady Endre Irodalmi Kör húsz éve* alcímű dokumentumgyűjtemény. A kötet felkavaróan izgalmas vallomásai, amelyeket Sall László és a jelenleg Magyarországon élő Molnár János református lelkész gyűjtött össze s Gittai István és Szűcs László szerkesztett, a városban 1971-ben alakult és a román kommunista hatalom részéről jövő gáncsoskodások, megfélemlítési kísérletek, majd nyílt üldözés ellenére húsz éven át folyamatosan működött magyar szellemi műhelynek állítanak emléket, különös tekintettel e műhely Nagyvárad nemes irodalmi hagyományait őrző, közösség- és értékteremtő munkájára.

Tartalmas, adatokban és összehasonlító irodalomtörténeti észszrevételekben - ha nem is mind eredetiekben - gazdag tanulmány jelent meg a százötven éves finn himnuszról a Helikon című kolozsvári irodalmi folyóirat ez év július 25-iki számában Molnár Bodrogi Enikő tollából. A tanulmány egyebek között kimutatja az eredetileg Johan Ludvig Runeberg (1804-1877) írta svéd nyelvű, Fredrik Pacius (1809-1891) zenéjével nemzeti himnusszá vált versnek - amelyet később Paavo Cajander (1846-1913) fordított finnre - meglehetősen nyilvánvaló Vörösmarty-ihletését, amiről lapunk egyik régebbi számában a Stockholmban élő Gulyás Miklós könyvtáros, esszéista is említést tett.

Tizenegy erdélyi magyar írót, klasszikusokat és maiakat mutat be egy-egy vagy több versük, illetve prózai írásuk svéd nyelvű változatával Mervel Ferenc testvérünk, lapunk stockholmi munkatársa, a finnországi Vasa városban megjelenő, *Horisont* című irodalmi folyóirat ez évi második, nyári számában. Az *Elva transsylvansk-ungerska författare* című, az írók rövid életrajzával s néhány esetben fényképével is ellátott összeállításhoz Veress Zoltán írt bevezetőt.

Rovatunkban nem szoktunk élő személyek - legyenek bármily jeles kulturális személyiségek - születésnapjáról megemlékezni. Most mégis kivételt teszünk, lévén szó a nemrég még magyar nemzeti emigrációnak nevezett, mára egyszerűen csak nyugati magyarsággá vált, sokrétű és sokfelé szétszórt "humán szigetraj" egyik szellemi vezetőjéről, az 1918-ban született Sztáray Zoltán közgazdászról, íróról, szerkesztőről, aki júniusban töltötte élete nyolcvanadik évét. Koholt vádak alapján vetette börtönbe 1948-ban a magyarországi kommunista hatalom, 1953-ban szabadult és 1956-ban emigrált; előbb Franciaországban élt, majd mai napiglan az Egyesült Államokban. Emigrációs politikai munkássága közismert, Svédországban legutóbb Szente Imre testvérünk méltatta lapunk idei februári számában. Itt és most az író és a szerkesztő előtt hajtunk fejet, aki évek során át a *Március és Október*, az *Új Látóhatár* című lapok munkatársa, a *Szabad Európa Rádió* rendszeres előadója volt; aki egy 1964-ben megjelent könyvével újra a köztudatba emelte a kaliforniai szőlőművelés magyar "atyja", Haraszthy Ágoston munkásságát; aki 1985-ben az emigrációs létről már címével is (*Hudson-parti álom*) sokat sejtető elbeszéléskötetet adott ki New Yorkban, s aki megírta a recski kényszermunkatábor rabjainak vérlázítóan keserves sorsát (*Csákánykő*). Hadd köszöntsük őt, és hadd kívánjuk: Isten éltesse.

Tavaly szeptemberben a stockholmi székhelyű Erdélyi Könyv Egylet (EKE) meghívására Svédországban járt Csávossy György erdélyi költő, nemzetközi tekintélyű borász és borászati szakíró. Stockholmban, Göteborgban, Ljungby-ben, tångagärdei gyülekezeti otthonunkban, Helsingborgban és másutt szerzett benyomásait nemrég terjedelmes riportban írta meg a *Romániai Magyar Szó* hasábjain. Írása a következőképp fejeződik be: "A svédországi magyarok *negyvenötösök*, *negyvenhetesek*, *ötvenhatosok* és a diktatúra utolsó évtizedeiben áttelepültek (értsd: Romániából szököttek). Magyarországiak, erdélyiek és más kelet-középeurópai országok kisebbségi sorsának fojtogatásából menekültek. Sokszínűek, de rendelkeznek bizonyos homogenitással, mely sorsközösségükből ered." És valamivel tovább, közvetlenül a végén: "Ők is kisebbségben élnek ma, mint az erdélyi magyarok. Ők is harcolnak az önazonosság megtartásáért, az anyanyelvű kultúra megőrzéséért, a közösségi lét megmaradásáért. Küldjünk nekik megerősítő, megbecsülő és biztató testvéri üzenetet."

Székelyföldi erődtemplom
Az 1998. márciusában a stockholmi Magyar Házban kiállító Botár László csíkszeredai grafikus rajza az Új Kéve számára.

150 ÉVVEL EZELŐTT TÖRTÉNT

"RÚT, OCSMÁNY JÁTÉK JÁTSZATIK VELÜNK"

Az 1848 előtti osztrák-magyar viszonyt legtalálóbban Szemere Bertalan volt miniszterelnök jellemezte: *"Magyarország helyzete valami különös és sajátságos, mely semmi más országéhoz nem hasolít Európában. Tettleg ausztriai kormány alatt volt, de jogilag nem, Ausztriával szoros összeköttetésben volt, de saját független alkotmányát is megtartotta, az ausztriai császárt királyául választotta, de emellett külön és önálló jogokkal bírt, melyek rá függetlensége korából maradtak.*

A szabadság fája, melyet a kiváltságolt osztályok magokért látszottak ápolni és támogatni, árnyékát némileg az egész népre kiterjesztette, mert a szolgák állapotát rendező törvény Magyarországon mindig jobb volt, mint más álladalmakban, és viszont a törvényeknél sokkal jobb volt a gyakorlat és szokás."

Amikor tehát a kiváltságolt osztályok (a magyar nemesség) ősi jogaikért és szabadságukért szálltak síkra, valójában azt az alkotmányos rendet védték, melynek többé-kevésbé haszonélvezője volt az ország minden lakosa. Mert a szolgák - s tegyük hozzá: a szolgasorban levő nemzetiségek, mai szóhasználattal élve a kisebbségek - állapota Magyarországon messzemenően jobb volt, mint Európa más államaiban.

Bár Magyarországon a török kiűzése utáni Habsburg betelepítési politika ellenére még mindig a magyar maradt a legszámottevőbb népelem, összességében a magyar korona országaiban a magyarság lélekszáma alig érte el a 40%-ot. A fennmaradó 60%-ot főként románok, horvátok, szerbek, szlovákok, ruszinok, szászok, svábok és más nemzetiségek alkották. A reformkor, majd az 1848-as törvényeket megalkotó országgyűlés képviselői a magyar nemesség soraiból kerültek ki, s ők voltak azok, akik az osztrák abszolutizmussal szemben az ország függetlenségéért, az alkotmányosság megőrzéséért, a nemzeti nyelv használatáért, a társadalmi haladásért, a gazdasági korszerűsödésért harcoltak. Azt hitték, ha az abszolutisztikus rendszer által elnyomott nemzetiségi tömegek számára is kiharcolják a polgári szabadságjogokat, a nemzetiségi kérdés önmagától megoldódik.

A reformokat követelők felfogása szerint a magyar nyelv terjesztése is a haladás és társadalmi fejlődés gondolatának terjesztését jelentette. Éppen ezért a német helyett a magyar államnyelv bevezetése türelmetlen részletintézkedések egész sorával párosult. Bár ma sajnálatosnak mondhatjuk, hogy a megalkotott új törvények nem rendelkeztek a nemzetiségek nyelvhasználati jogáról, nem szabad elfelejtenünk, hogy ezzel a kérdéssel ebben az időben még sehol a világon nem foglalkoztak.

A reformkor hevében fogant szükségtelen türelmetlenségnek kell tartanunk azt, hogy a törvények szerint bármiféle közhivatalnok, ügyvéd, pap csak az lehetett, aki magyarul tudott, hogy a nem magyar egyházak anyakönyveit is magyarul kellett vezetni. Ezekre a lépésekre a nemzetiségek feléledő nacionalizmusa válaszolt.

A bécsi udvar, mely számára kedvező időben a magyaroknak adott kedvezmények visszavonását tervezte, átmeneti szövetségesekként s eszközül a nemzetiségi mozgalmakat használta fel.

1848 tavaszától őszéig elsősorban a horvát, a magyarországi szerb és az erdélyi román nemzeti mozgalom erősödött meg. Ezek a mozgalmak pedig a Habsburgok által kitűnően megszervezett határőrezredek erejére és kiképzett emberanyagára támaszkodtak, súlyosan befolyásolva a későbbi katonai erőviszonyokat.

IDŐRENDBEN

A lapszélen futó írásban az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörése 150-ik évfordulójának évében az akkori események vázlatos időrendjét közöljük.

ELLENSÉG MINDENÜTT

Márc. 18-án, a Bécsben járt küldöttség visszaérkezése után Pozsonyban megkezdte munkáját a magyar országgyűlés. Még aznap törvénybe iktatta a közteherviselést, az úrbéri viszonyok megszüntetését és az egyházi tized eltörlését. Az országgyűlés az átalakulást nem forradalmi eszközökkel, hanem alkotmányos rendben kívánta végrehajtani, ezért visszautasította a pesti közbátorsági bizottmány kérését, hogy tegyék át az országgyűlés székhelyét Pestre.

Márc. 19-én az alsótábla kimondta, hogy a jövőben népképviseleti alapon szerveződik. Hogy a tömegmozgalom kiszámíthatatlan lépéseinek elejét vegye, a pesti közbátorsági bizottmány semlegesítésére márc. 23-án az országgyűlés Pesten megalakította a Miniszteri Országos Ideiglenes Bizottmányt, Szemere és Klauzál személyében.

Márc. 20-án, a pesti forradalom hírére az erdélyi ellenzék is megmozdult. Azonnali sajtószabadságot, az erdélyi országgyűlés összehívását követelte, s azt, hogy az iktassa törvénybe a polgári átalakulás kívánalmait, s mondja ki a Magyarországgal való uniót.

Márc. 21-én, a forradalomtól megriadt Teleki József erdélyi főkormányzó elfogadta a követeléseket, melyhez a konzervatívok is csatlakoztak, s nem várva be a bécsi udvar engedélyezését, máj. 29-re önhatalmúlag összehívta az erdélyi országgyűlést. Ekkor még a román ifjúság képviselői is a Magyarországgal való unió mellett voltak.

Pesten, a pozsonyi országgyűlés törekvéseinek ellenére sem sikerült a forradalmi népmozgalmat leszerelni. A főváros népe jelentős fegyveres erőt, nemzetőrséget hozott létre.

Alig egy héttel a forradalom győzelme után, **márc. 23-án** a bécsi udvari tanács elhatározta, hogy a magyarok ellen a magyarországi nemzetiségeket, közöttük is elsőként a horvátokat veti be. Ezért - a magyar kormány jogkörét semmibe véve (Horvátország ekkor a magyar korona joghatósága alatt Magyarország társországa) - báró Josip Jellačič altábornagyot horvát bánná nevezte ki. Ezen felbuzdulva, a **márc. 25-én** Zágrábban tartott horvát nemzeti gyűlés 30 pontos petícióban fogalmazta meg a Magyarországtól való elszakadási törekvéseit (horvátlakta területek egyesítése, horvát nemzeti bank, pénzügyminisztérium, nemzeti hadsereg stb.), kifejezve az Ausztriához való csatlakozás vágyát. Az uralkodó, a követelések többségét látszólag elutasítva, alapjában véve támogatta Jellačič elszakadási törekvéseit.

Márc. 28-án a király nevében kelt leirat lényegében elvetette a pozsonyi országgyűlés által felterjesztett törvényjavaslatok többségét. Eszerint a pénz- és hadügy, de a felállítandó felelős minisztérium is a bécsi központi kormányzat közvetlen alárendeltségében maradt volna.
A királyi leirat hatalmas felháborodást keltett Pozsonyban, majd Pesten is, ahol a
márc. 30-án összesereglett népgyűlés a nemzeti őrsereg azonnali felállításáról rendelkezett, melybe "minden polgár belépni köteles" ugyanakkor a közbátorsági bizottmány 24 órai haladékot adott a királyi leirat megváltoztatására. A pozsonyi országgyűlés és a pesti népgyűlés heves reakciója következtében a Lajos főherceg vezette udvari tanács kénytelen volt megváltoztatni a királyi leirat szövegét, s a király még aznap elfogadta a felelős magyar minisztériumról szóló törvénycikkeket.

1848. ápr. 7-én megalakult a koalíciós Batthyány-kormány (belügyminiszter Szemere Bertalan, igazságügyminiszter Deák Ferenc, földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter Klauzál Gábor, vallás- és közoktatásügyi miniszter Eötvös József, hadügyminiszter Mészáros Lázár, közmunka- és közlekedésügyi miniszter Széchenyi István, pénzügyminiszter Kossuth Lajos, a király személye körüli miniszter herceg Esterházy Pál).
Ápr. 11-én Pozsonyban a király személyesen nyújtotta át a kormányalakítással megbízott Batthyánynak a szentesített törvénycikkeket, s berekesztette az utolsó rendi országgyűlést.
A Batthyány-kormány az elért eredményeket elegendőnek tartva, továbblépni nem akart. Felmentette a Bécsből kinevezett adminisztrátorokat, de ugyanúgy leszerelte a forradalmi szervezeteket is (ápr. 15-én feloszlatta a pesti közbátorsági bizottmányt). Hitt a király őszinteségében, s nem lépett fel erélyesen az elszakadni vágyó horvátok ellen.
Ápr. 25-én a bécsi udvar által kiadott osztrák alkotmány egyenjogúságot ígért a nemzetiségeknek, s ezzel végleg megnyerte őket a magyarokkal szemben. Az egyre fokozódó nemzetiségi követelések mögött a bécsi udvar sugallatát és hathatós támogatását felismerve, a magyar kormány a követeléseket sorra visszautasította. Nem alaptalanul, mert például Jellačič már megtiltotta, hogy Horvátországban végrehajtsák a magyar kormány rendeleteit, ugyanakkor az új főispánokat nem engedte hivatalba lépni, adót szedetett, s jún. 5-re összehívta a horvát tartománygyűlést is.
Intézkedései miatt a Batthyány-kormány
máj. 1-én úgy döntött, hogy gróf Hrabovszky János altábornagy személyében teljhatalmú királyi biztost küld Jellačič megfékezésére, de ennek útja sikertelen maradt.
A Batthyány-kormány tétovázó politikája nem elégítette ki a márciusi fiatalokat, ezért
máj. 8-án Márciusi Klub néven saját szervezetet alapítottak, mely a francia forradalom jakobinus klubjának mintájára szerveződött

A szerb támadás

A szerb nemzetiségi mozgalom tagjai (szítója Stratomirovics György, központja Újvidék) június közepén már jelentős haderővel rendelkeztek. Titelben megrohanták a fegyvertárat, ott ágyúkat szereztek, s tábort ütöttek az ún. nagy római sáncoknál. Egy másik csapat Perlaszt és Karlovitzot szállta meg. Június vége felé a szerb hadi erő mintegy 24 000 főt számlált, mely főleg gyalogságból és tűzérségből állt.

A szerbek ellen küldött mintegy 15 000 főnyi magyar haderő még elég volt, hogy június végén Karlovicznál, majd július 10-én Versecnél hátrálásra késztesse az ellenséget, de a felkelők legerősebb fészke a nagy árkokkal és földművekkel körülvett Szenttamás volt, amely alól július 13-i első támadásukat követően már a magyarok voltak kénytelenek visszavonulni. Sztratimirovics ekkor a magyar kormányhoz hű helységeket felperzseléssel fenyegette. Ezek közül az első Fehértemplom volt, melyet éjjel ágyúkkal támadtak meg, s a védtelen emberek közül sokat lekaszaboltak. A fehértemplomiak védelmére ezentúl a "vörössipkás" honvéd zászlóalját rendelték, amely sikeresen visszaverte az aug. 30-án megismételt támadást, majd szeptember 7-én megtisztította a környéket a szerb felkelőktől. Közben a szerbek kezére került Moldvabánya, amelyet Asbóth őrnagy már nem tudott megvédeni. Augusztus 3-án elesett Neuzina is, melyet később Kiss Ernő csapatai szabadítottak fel.

A magyar sereg aug. 19-én újból megpróbálta bevenni Szenttamást, de amikor már-már sikerült bejutnia a sáncokba, Bechtold fővezér visszavonulást fúvatott. A félbeszakadt ostromot a szerbek gyilkos golyózápora zárta, melyben a magyarok vesztesége igen nagy lett. Az áruló Bechtold helyében a fővezérséget Mészáros Lázár vette át, aki harmadszor is megpróbálta Szenttamás bevételét, sikertelenül, mire azonnal visszarendelték Pestre.

Oláh izgalmak Erdélyben

Amikor a bécsi kormány nyíltan fellépett a magyar forradalom ellen, az erdélyi románok is elérkezettnek látták az időt, hogy a magyarokkal szembeforduljanak. Avram Iancu, az ún. "havasi király", továbbá Capiariu, Mikasu, Laurianu, Alexandru Pop és Simion Barnutiu faluról falura járva izgatták a népet. Amikor a magyar kormány újoncozást rendelt el Erdélyben is, a román határőrezred osztrák tisztje, Urbán saját ezredébe soroztatta a román ifjakat, s a császárra eskette fel őket. Báró Vay királyi biztos a lázongók ellen statáriumot hirdetett, több bujtogatót elfogatott és felakasztatott. Elfogatta Avram Iancut is, de félve a fenyegetéstől, szabadon engedte őt. A második balázsfalvi román népgyűlést Vay néhány század nemzetőrrel szét akarta ugrasztani, de Puchner, a főhadi kormány parancsnoka pártfogása alá vette őket. A gyűlés kimondta, hogy nem fogadják el az uniót, nem ismerik el a magyar kormányt, s ezután csak a császári minisztérium rendeleteit fogadják el a fő hadi kormány révén. Kikiáltották az osztrák császári alkotmányt, s bécsi utasítások szerint működő kormánytanács létrehozását határozták el. Titkos gyűléseiken "Vesszenek a magyarok!" volt közös jelszavuk.

Magyar katonaság kevés volt Erdélyben, s azt is egy Baldacci nevű ezredes irányította. A székelyek fegyveres felkelést hirdettek, hogy saját haderőt alkossanak, de már megkezdődött a mészárlás. Az oláhok megesküdtek, hogy négy évesen felül minden magyart kiirtanak. Küküllőmegyében apát, anyát s gyermeket egymásra raktak s úgy döfték keresztül őket. Orr, kéz, láb, ujjak, fülek s női emlők levágása napirenden voltak. Másoknak belüket szakították ki és szájukba tömték, vagy elevenen megnyúzták őket. Zalatnára éjjel támadtak, felgyújtották a várost és úgy öldököltek, majd a mintegy 1200 elmenekült lakost is utolérték, a lányokat s asszonyokat megerőszakolták, mezтelenre vetkőztetve melleiket levágták s fejeiket karóra tűzték. Alig harmincan maradtak életben. Másutt százával

A zalatnai vérfürdő

hánytak kútba áldozataikat, s köveket hajigálva rájuk megfullasztották. Hátszegen az oláh pópa 15 magyart összekötött karokkal s lábakkal a Sztrigy partjára felállított, mindegyikkel szemben egy oláh lándzsást rendelt, akik fejüket kettéhasították. Algyógyon 80 magyart akasztottak fel, köztük Bocza református papot is. "Túltettek a vadállatokon is. Mintha csak hiéna-tejet szoptak volna!" A szászok sem voltak külömbek, s szinte vetélkedtek az oláhokkal a magyarok elleni gyűlöletben s kegyetlenkedésekben.

Hazatérő huszárezredek

Augusztus végén a horvát bán már támadásra készen állt a magyar határon. Ennek hírére Batthyány és Deák Bécsbe utaztak, de az uralkodó már nem fogadta őket. *"Rút, ocsmány játék játszatik velünk"* - fakadt ki Kossuth, majd hazatérésre szólította fel az osztrák hadseregbe sorolt, országhatáron kívülre vitt magyar ezredeket. Ezeknek legénysége már a parancs vétele előtt tömegesen hazaszökött a szabadság védelmére. Az első huszárezred a Dnyeszteren túlról, huszonegy órai lovaglás után már elérte a magyar határt. S hogy a többiek hazaszökését megakadályozza, a bécsi hadügyminisztérium a határszélektől még távolabbra vezényelte őket. Kalandos úton Prágától üldöztetve, nagy veszteségekkel érkeztek meg a Dessewffy-vezette huszárok, s Lukács őrnagy a Kárpátokon át, Galíciából hozta haza a Coburg-huszárokat.

A horvát betörés

Jellačič 40 000 emberével szept. 11-én átkelt a Dráván, s magyar földre lépett. Vele szemben alig 6 000 főnyi magyar csapat állt, s ezek is a régi osztrák-magyar sorezredekből verbuválódtak, vezérük pedig, Teleki Ádám nem volt hajlandó a horvátok ellen harcolni, s csapatát visszavonta Keszthelyig, sőt, Batthyány kormányától megtagadta további parancsok vételét, kilátásba helyezve, hogy Jellačič táborába áll. Teleki árulása kitudódván, a felelős magyar minisztérium István nádort kérte fel főparancsnoknak, s tanácsadóul Móga tábornokot adta mellé. István nádor szerette volna, ha egyezségre jut az ellenféllel, de a Balatonon a Kisfaludy gőzösön megbeszélt találkozása Jellačič távolmaradása miatt meghiúsult. Eközben a horvát vezér Bécsbe küldött futárát három somogyi kanász megtámadta, s a nála levő leveleket elkobozva hamarosan kitudódott, hogy Jellačič minden lépését a kamarilla irányítja, s azzal azt összehangolja. Ezekután István nádor nem akart szembeszállni családjával, s Magyarországot cserben hagyva azonnal lemondott fővezéri és nádori tisztségéről, s Bécsbe távozott. Jellačič ellenállás nélkül a főváros felé tartott.

Honvéd toborzás

Kossuth azonnal országos körútra indult, hogy személyesen fegyverbe szólítsa a népet, s ugyanezt kérte képviselőtársaitól is, mondván: *"Ha mindenki nem mást, mint követ vesz is kezébe s fölteszi magában és megesküszik az örökkévaló Isten előtt, hogy nem nyugszik addig, míg egy rablót meg nem öl, az maga semmivé teheti azon rablócsordát."* A pesti városi hatóságot is felszólította: *"a két városban egy fél nap alatt tizenöt és több ezer embert lehet előteremteni, s ha egyéb fegyvere nincs, van karja, van foga, van kő, van kasza, maga a miniszterelnöknél harmincnyolcezer kasza van, ha tehát valakinek egyéb fegyvere nincs, vegyen kaszát kezébe s tegye meg a haza védelmére azt, mi tőle kitelik."* Kossuth, a "bűvös szónok" Cegléden, Kőrösön, Kecskeméten, Abonyban és Szolnokon tett toborzó útján néhány nap alatt valóban tizenötezernyi népet indított meg a Duna felé.

A hatalmat a Honvédelmi Bizottmány veszi át

Bécs eközben a magyar fegyveres csapatok feletti parancsnokságot gr. Lamberg Ferenc altábornagyra bízta, felszólítva őt, hogy kössön fegyverszünetet minden csapat között, s oszlassa fel az országgyűlést. Batthyány Székesfehérvárra ment Lamberggel találkozni, hogy az bírja rá Jellačič bánt a fegyverszünetre. A titokban már Budára érkezett, onnan Pestre igyekvő Lamberget viszont a hajóhídon felismerte a tömeg, kocsijából kivonszolta és meggyilkolta.

A fővárosban a zavar tetőpontra hágott. A képviselőház addig, míg a távollévő Batthyány megérkezik, a kormányhatalmat a Honvédelmi Bizottmányra ruházta át, melynek vezetője Kossuth volt. Levélben szólította fel Batthyányt a gyors visszatérésre, s azt így fejezte be: *"mert ha egyszer a nép dühe veszi át a hatalmat, akkor minden veszve van!"* Lamberg halálhírére Batthyány újból Jellačič táborába, onnan Bécsbe ment, ahol azonnal lemondott a miniszterelnökségről.

meg. Fő követelésük a mozgó nemzetőrség felállítása és felfegyverzése volt, melynek legfőbb ellenzője báró Lederer Ignác altábornagy volt.

Máj. 10-én a Márciusi Klub ifjai tüntetést szerveztek Lederer ellen, aki válaszként katonákat vezényelt ki ellenük. A fenyegető hangulatban a tömeg nyomására a kormány eltávolította Lederert, és elhatározta az első tíz honvédzászlóalj felállítását.

Két hónappal a pesti forradalom után a nemzetiségi mozgalmak nyíltan ellenforradalmivá, magyarellenessé váltak.

Máj. 11-én a szlovák mozgalom vezetői liptószentmiklósi gyűlésükön országos szlovák nemzetiségi gyűlést követelő petíciót fogalmaztak meg.

Máj. 13-án a szerbek karlócai kongresszusa a Habsburg-barát s egyben magyarellenes Rajacicot pátriárkává választotta, ugyanakkor Magyarország területén szerb vajdaság felállítását, s ennek Horvátországgal való szövetségét követelte. Taktikai okokból ezt egyelőre a bécsi udvar is elutasította.

Az erdélyi román nemzeti mozgalom szervezte **máj.15-17-én** tartott balázsfalvi népgyűlés a jobbágyság felszámolásának lassúságáért panaszolt, egyben elutasította a Magyarországgal való uniót, burkolt formában autonómiát, a román nemzet és a román egyház egyenjogúsítását, a jobbágyság felszámolását követelte. Az óvatos uralkodó egyelőre elutasította a követeléseket.

Máj. 21-én a magyarországi (bánsági) románok a szerbek beolvasztó kísérletei ellen tiltakozva a magyar forradalom támogatására szólították fel az erdélyi románokat, közvetítő szerepüket ajánlva fel a Batthyány-kormány felé.

A bécsi udvar ellenforradalmi politikájával szemben a kormány - elsősorban Kossuth - arra törekedett, hogy erőt mutasson fel. A honvédelem szükségleteinek fedezésére máj. 24-én államkölcsönt hirdetett meg, mely azonban kevés sikerrel járt.

Máj. 29-én az erdélyi országgyűlés megszavazta a Magyarországgal való uniót s a polgári átalakulást biztosító törvényeket.

Jún. 1-én Jellačič meghívást kapott Innsbruckba, hogy a Habsburg uralkodó jelenlétében találkozzék a magyar kormány képviselőivel, de a horvát bánt a báni tanácsban lebeszélték a találkozásról. Közben a szlovák mozgalom vezetői egyenesen arra kérték az uralkodót, hogy támogassa őket a magyar forradalom elleni fegyveres akciójukban.

Jún. 5-én a horvát tartománygyűlés kimondta Horvátországnak Magyarországtól való elszakadását, egyben hozzá soha nem tartozott területeket is bekebelezve. Mivel Jellačič nem volt hajlandó Innsbruckba utazni, jún. 10-én az uralkodó felfüggesztette őt báni tisztségéből, azonban titokban támogatásáról biztosította, s felszólította, hogy többé ne engedelmeskedjék a magyar kormánynak.

A kormány az egyre erősödő parasztmozgalmak megfékezésére jún. 12-én kénytelen volt az egész országban statáriumot hirdetni.
Jún. 21-én a horvát tartománygyűlés elutasította Jellačič felfüggesztését és diktátori teljhatalmat szavazott meg számára.

A magyar forradalommal szemben fegyveresen elsőként a magyarországi szerbek léptek fel, akiknek júniusban kezdődött fegyveres felkelését a szomszédos szerb fejedelemségből jött önkéntesek is támogatták.
Júl. 5-én megnyílt az első magyar népképviseleti országgyűlés. A forradalmi Magyarország elleni szerb fegyveres támadás hírére júl. 11-én Kossuth a kormány nevében 200 000 újonc és 12 millió forint megajánlását kérte a nemzetvédelemre, s azt a képviselőház egyhangúlag megszavazta.
Ezzel egyidőben a bécsi udvar is újoncokat kért a magyar kormánytól, hogy azokat az olaszországi forradalom leverésére használhassa.
Júl. 13-án a minisztertanács megígérte ugyan a 40 000 újoncot, de kikötötte, hogy azokat Bécs nem küldheti az olaszok ellen, s mindaddig nem lehet szó újoncállításról, amíg a magyar kormánynak a szerbek és a Jellačič vezette horvátok támadásával számolnia kell.
Júl. 14-én báró Bechtold Fülöp altábornagy vezetésével a magyar honvédség támadást indított a délvidéki magyar és német településeket dúló szerbek szenttamási erőssége ellen, de a támadás sikertelen maradt.
Aug. 6-án az osztrák csapatok a frankfurti össznémet parlament felhívására kitűzték a német nemzetiszínű zászlót, de az össznémet jelvényeket már másnap levették a zászlókról. Mészáros Lázár hadügyminiszter szemleútra indult a Délvidékre. Az ott tapasztaltak nyomán az országgyűlés aug. 19-én úgy határozott, hogy az újoncokat új honvédzászlóaljakba sorozza.

A bécsi udvar, leverve a prágai felkelést és az olasz szabadságharcot is, hozzálátott a Magyarország elleni támadáshoz.
Aug. 26-án a bécsi udvar felszólította Jellačičot, hogy készüljön a Magyarország elleni támadásra.
Aug. 27-én a magyar kormány kijelentette, hogy kész belemenni Horvátország teljes elszakadásába is, Fiume és a magyar tengerpart kivételével.
Aug. 29-én magyar kormányküldöttség ment Bécsbe, de azt nem fogadták.
Aug. 31-én Jellačič megszállta Fiumét. A bécsi kamarilla a Pragmatica Sanctio megsértésével és Horvátország elleni katonai támadás előkészítésével vádolta a magyar kormányt.
Szept. 9-én az országgyűlés 100 tagú küldöttséget menesztett Bécsbe, hogy tisztázza a helyzetet. A királlyal folytatott tárgyalások nem vezettek eredményre, s a politikai csődbe jutott kormány másnap lemondott. A gróf Teleki Ádám vezette dunántúli sereg, a Jellačič-fenyegette Dráva mentéről Keszthelyig vonult vissza.

Pákozd, Ozora - a honvédsereg győzelmei

Jellačič serege feldúlva a Balaton vidékét, szeptember 25-én minden ellenállás nélkül bevonult Székesfehérvárra, s hamarosan Buda várán szerette volna látni az osztrák lobogót. Pákozd és Sukoró között azonban Móga főparancsnok csapatával találta szembe magát. Szeptember 29-én támadásba lendült a horvát-német sereg, de a honvédek megfutamították az ellenséget. Bár katonai szempontból kis ütközetnek számított (százegynéhány ellenség, hét magyar esett el a csatában), a pákozdi győzelem erkölcsileg roppant hatást tett az új seregre. A fővárosból és a vidékről újabb csapatok özönlöttek a magyar táborba. A Székesfehérvárra visszavonult Jellačič, cimboráját, gróf Zichy Jenőt felmentő csapatokért küldte, de az előőrsök elfogták, s Görgey Arthúr rögtönítélő hadi törvényszéke halálra ítélte és Csepel szigetén felakasztatta. Jellačič ekkor megfutamodott, Győrbe, majd onnan Németóvárnál október 6-án osztrák területre menekült. Útján mindenütt fosztogatott, pusztított és rabolt. Móga csapatai a határig üldözték, majd parancsuk nem lévén, hogy a Lajtát átlépjék, ott megálltak. Közben Fehérvárra tartottak a horvát Roth és Filipovics felmentő csapatai, de ezeket Perczel Mór és Görgey Ozoránál bekerítette és megadásra késztette, s a mintegy kilencezer horvátot lefegyverezés után hazaengedte. Az országból kipusztult a garázda horvát sereg zöme.

Az uralkodó színt vall

Nem tudva még, hogy Jellačič megfutamodott, az uralkodó okt. 3-án Magyarország, s a vele már újraegyesült Erdély "alkirályává" és minden haderő - sorezredek, honvédség, nemzetőrök, önkéntesek - főparancsnokává nevezte ki. A magyar országgyűlés erről csak okt. 7-én értesült.

A bécsi felkelés

Eközben, október 5-én Latour osztrák hadügyminiszter parancsot adott néhány zászlóaljnak, hogy Jellačič megsegítésére másnap induljon Magyarországra. A katonák azonban, különösen a horvátok ellen elkeseredett olaszok megtagadták a parancsot, de védelmükre azonnal megmozdult Bécs népe is, mire Braida tábornok közéjük lövetett, s megkezdődött a harc. A felbőszült nép megrohanta Latour hadügyminiszter lakását, őt agyonverte s egy lámpaoszlopra felakasztotta. Elfoglalták a fegyvertárt, a császári katonaságot kiszorították a városból, majd küldöttséget menesztettek a császárhoz Schönbrunnba, népszerű minisztérium kinevezését, egyben a Magyarországra szóló okt. 3-i manifesztuma visszavonását követelve. Félelmében a császár, udvarával együtt Bécsből Olmützbe menekült.

Kossuth megparancsolta a hadseregnek, hogy lépje át a határt és siessen a bécsi nép védelmére. Móga október 17-én vezette át seregét a Lajtán, s érintkezésbe lépett a csak néhány napja Bécsbe érkezett, a fölkelt hadsereg élére állt lengyel tűzértábornokkal, Bem Józseffel, majd újból visszatért magyar területre, hogy aztán újból átlépje a Lajtát, s tábot üssön Pahrendorfba. Közben a Bécsből kivonult, Auersperg vezette császári katonaság a városon kívül egyesült a már osztrák földre menekült Jellačič seregével, s a felkelők leverésére készült.

Döntsön a kard

Okt. 25-én Windischgrätz herceg felszólította Mógát, hogy minden Magyarországban szolgáló tiszttel együtt jelenjen meg táborában, különben hadi törvényszék elé állítja. Ugyanaznap érkezett meg Kossuth is a pahrendorfi táborba, ahol haditanácsot ültek, s Windischgrätzhez szóló nyilatkozatot fogadtak és küldtek el. Ebben hangsúlyozzák: *"Magyarország mindig szabad, önálló királyság volt, nem kebelezve be semmi más államba, nem vetve alá semmi más országnak. Ezen feltétel alatt adta át Magyarország királyi koronáját az uralkodó háznak. És 14 királyaink a habsburgi házból fogadák esküvel, a magyar birodalom önállásának és alkotmányos jogainak fenntartását. Magyarországnak ezen szabadsága , ezen önállása nem új nyereménye a márciusi napoknak, s nem ajándéka V. Ferdinánd királynak, hanem oly alapfeltétel, melyen a habsburgi háznak magyar királysága alapszik. És mégis, egy bűnteljes udvari camarilla, szemtelenül játékot űzve a királyi esküvel és a fejedelem beteges állapotával, a magyar birodalom állami létének megsemmisítésére, hazánkban (nemzetiségi) lázadást gerjesztett, és szegény honunkat példátlanul iszonyatos harc színhelyévé tevé. A lázadó Jellačič hazánkat kegyetlen háborúval lepte el, az osztrák minisztérium által pénz- és fegyverrel láttatván el, a Magyarországban és tartományaiban széthelyezett osztrák seregek magyarok által*

fizetve és élelmezve, felsőbb ösztönzésre segédkezet nyújtottak a zendülőnek. Magyar- és Erdélyország szláv és oláh lakosai közt lázadást, zendülést támasztottak. Osztrák tisztek, még tábornokok is, szerb rablócsordákat és felláztított oláh tömegeket vezénylenek. Gróf Auersperg egyesült a lázadóval, s ezáltal önmagát a lázadás részesének és Magyarország ellenségének jelenti ki. Ez ellenségeskedés még azáltal is nagyobbíttatik, hogy hercegséged a futó pártütőnek seregeit saját vezérlete alá vette fel, és így magát a Magyarország alkotmányos trónja, állami létezése és törvényei ellen intézett lázadás vezérévé tevé. Hercegségedet felhívjuk: jogsértő szándékával hagyjon fel, a pártütő Jellačič seregét fegyvereztesse le, s azon esküvel, hogy Magyarország ellen többé nem fog harcolni, tegye ártalmatlanná, és 24 óra alatt biztosítást adjon nekünk, hogy Magyarország ellen semmi ellenségeskedést sem akar megkísérteni."

Amikor Windischgrätz megkapta és átolvasta a nyilatkozatot, röviden, katonásan csak annyit válaszolt rá: *"Mit Rebellen unterhandle ich nicht!"* Lázadókkal nem alkuszom!

Azaz: döntsön a kard!

Schwechat - a császári csapatok győzelme

A 34 000 fős magyar sereg többnyire újonc honvédekből és huszárokból, képzetlen nemzetőrökből és népfelkelőkből állt. Windischgrätz serege, Jellačič hadát is magába foglalva mintegy 60 000 fő volt, s ezeknek legnagyobb része harcban edzett volt. Móga intette Kossuthot, hogy az összecsapás kimenetele kétséges lehet,

Jellačič tábora Schwechatnál

de Görgey buzdítására okt. 28-án Kossuth kiadta a parancsot, s a sereg megindult Bécs felé. Schwechat vonalában szembetalálta magát az ellenséggel, s okt. 30-án összecsapott vele. A magyarok azonban, vitézségük és elszántságuk ellenére a túlerőben levő ellenséggel szemben kénytelenek voltak meghátrálni, s a csatát elveszítették. Móga lemondott a fővezérségről, s helyébe Kossuth Görgeyt választotta.

Az Erdélybe telepített osztrák haderő Nagyszebenben Puchner, Gedeon, Castiglione, Jovich és Kalliani tábornokok, Beszterce vidékén Wardener és Urbán vezénylete alatt állott. Okt. 23-án Vay általános népfelkelést parancsolt, s azt, hogy az erők egyesüljenek Marosvásárhelyen az ott levő mintegy 40 000 székellyel, akik már Radnót és Nagyenyed térségében szétugrasztották az oláhokat, Szászrégenből kiűzték Urbán csapatait. De amikor Gedeon császári serege Marosvásárhely alá érkezett, szinte ellenállás nélkül elfoglalta azt, mert alig nyolcezer székely védte a várost, akiknek még csak egy ágyújuk sem volt, s fegyverzetük is gyenge. Egyszerűen szétrebbentek. Rövidesen elesett Nagyenyed, Dés, Szamosújvár, s amikor a Kolozsvárt támadó Urbán oláh határőrezredét a védők egészen Désig nyomták vissza, a városi tanács mégis feladta a várost. Groisz, Vay és Baldacci árulással lett vádolva. Urbán nov. 17-én bevonult Kolozsvárra. A fejevesztetten kivonult magyar katonaság Bánffyhunyadon szedte csak össze magát, s vezérségét Czecz őrnagy vette át. Egész Erdélyben csak Bánffyhunyad és Háromszék egy része volt magyar kézben. A magyar kormány ekkor Bem-et küldte Erdélybe, aki ott hamarosan csodákat tett.

Szept. 11-én Jellačič átlépte a Drávát, és megindult a magyar főváros ellen. A támadás hírére a Dunántúlon Batthyány népfelkelést hirdetett, s nagyarányú önvédelmi háború bontakozott ki. Batthyány az országgyűlés elé tárta Teleki árulását, átadta a nádornak a hadsereg vezetését.
Az ellenforradalom támadásában résztvettek a nemzetiségi mozgalmak is.
Szept. 18-án Hurban szlovák csapatai betörtek a Felvidékre. Megmozdultak a szerbek is Szenttamás harmadik sikertelen ostromán felbuzdulva. Miután a bécsi udvar felszólította, hogy ne álljon ellen Jellačičnak, a nádor lemondott és elhagyta az országot.
Szept. 24-én Kossuth toborzóútra indult az Alföldre. Másnap a lemondott nádor javaslatára Bécs Majláth Györgyöt nevezte ki királyi helytartónak, a hadsereg főparancsnokává pedig Lamberg altábornagyot nevezte ki.
Szept. 26-án Jellačič bevette Székesfehérvárt, Kossuth javaslatára a képviselőház érvénytelenítette Lamberg kinevezését, a sereget ellenállásra szólította fel, s a végrehajtó hatalmat a Honvédelmi Bizottmány kezébe adta. A pesti nép ugyanaznap a hajóhídon megölte Lamberget.
Szept. 29-én a honvédsereg Moga altábornagy vezetésével Pákozd és Sukoró között megverte Jellačič seregét, aki megkezdte hátrálását Bécs irányába.
Okt. 4-én a bécsi udvar Jellačičot a magyarországi hadak főparancsnokáává nevezte ki, s feloszlatta az országgyűlést. Utasította a bécsi seregeket, hogy induljanak Jellačič erősítésére. Az udvarnak ez a lépése
Okt. 6-án Bécsben forradalomhoz vezetett.
Okt. 7-én a dunántúli népfelkelés Görgey Artúr vezetésével Ozoránál megadásra kényszerítette Roth tábornok császári hadtestét. A képviselőház érvénytelenítette a bécsi udvar rendeleteit, majd
okt. 8-án a Honvédelmi Bizottmányt teljhatalmú kormánynak ismerte el, s elnökévé Kossuthot választotta. A bécsi nép a magyar seregeket hívta a császári csapatok ellen.
Okt. 10-én Kossuth utasította a határon megállt magyar sereget Jellačič üldözésére, de a tisztikar nem engedelmeskedett. Eközben az Erdélyben állomásozó császári seregek is támadást indítottak. Válaszul a székelyek
okt. 16-án Agyagfalván gyűlést tartottak, s elrendelték az általános népfelkelést. Báró Puchner Antal császári főhadparancsnok Háromszék kivételével egész Erdélyt uralma alá hajtotta. A Honvédelmi Bizottmány a bécsi forradalom megsegítésére utasította a hadsereget, de az már elkésett.
Okt. 16-án az udvar herceg Windischgrätz Alfrédot a birodalom egész haderejének főparancsnokává nevezte ki, s utasította a bécsi forradalom leverésére. Mire a magyar hadsereg
okt. 21-én támadásba lendült, Windischgrätz már egyesült Jellačičcal, majd a magyar sereg
okt. 30-án Schwechatnál vereséget szenvedett. A bécsi forradalom elesett.

Teológus misszió *(Folytatás a 9. oldalról)*

A kiértékelésnél úgy éreztük, hogy munkánk mindhárom feladatát betöltötte.

A misszió eredményei

Munkánk végeztével úgy értékeltük, hogy a majdnem teljes számbavételt a következő években is folytatni kell. Itt most már a következő fontos feladatok várnak ránk:

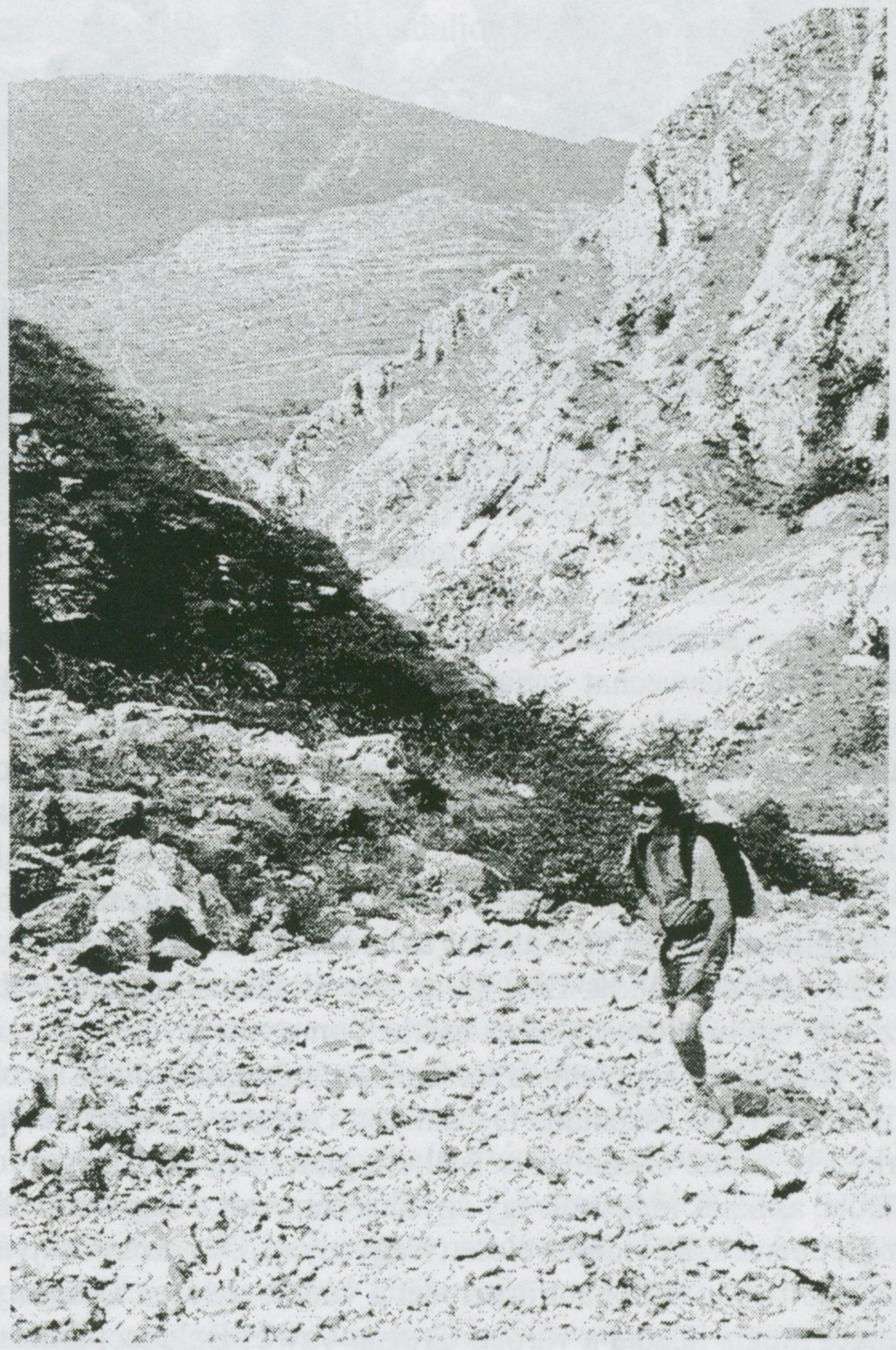
- Az adatok teljes feldolgozása. Ezidáig a kérdőívnek csak a statisztikai részét dolgoztuk fel. El kell végezni a többi kérdés, vélekedésanyag összesítését, értékelését is.
- Létrehoztunk egy dokumentációs anyagot a Kárpátokon kívül élő magyarokról. Ezt megküldöttük az összes erdélyi magyar katolikus, református, unitárius és evangélikus egyházaknak.
- Munkánk eredményét arra szántuk, hogy elsősorban az ott szolgáló lelkészeknek nyújtsunk adatokat a lelkigondozói munkára. Ennek ellenére sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a felmérésre szánt területeken nagyon gyakran olyan munkákat kellett elvégeznünk, melyeket az ott szolgáló lelkészek rendszeres tevékenységgel, szolgálati idejük évei alatt lényegesen kisebb pénzösszegből maguk is elvégezhettek volna. Ezért tartjuk nagyon meggondolandónak azt, hogy újra kell gondolnunk a további munkát. Ennek a szolgálatnak csak akkor van értelme, ha a lelkészeket segítjük, nem pedig helyettesítjük. Az is teljességgel megengedhetetlen, ha a felmérés dokumentációját az érintett területeken senki nem dolgozza fel, és a felméréseket nem követi egy intenzív lelkigondozás.
- A Regátban élők lelkigondozására időszaki lapot indítottunk, évi 3 megjelenéssel, amelyet a nagyobb ünnepekre postán juttatunk el minden megkeresett családnak. Az ÜZENET mellékleteként megjelenő ***Levél a Kárpátokon túlra*** minden Kárpátokon kívül élő magyar felekezet információs és lelkigondozó lapja kíván lenni.

Távlati tervek

- Minden lehetséges helyen be kell indítani, ahol erre igény és szükség van, a magyar nyelvű istentiszteleteket. Új gyülekezeteket kell szervezni. Ez máris elkezdődött, mert tavalyi munkánk eredményeként 1997. szeptemberétől Ramnicu Valcean új gyülekezet alakult, és elkezdte munkáját az első lelkész.
- A teológusok folytatni szeretnék 1998-ban is Kárpátokon kívüli szolgálatukat. A számbavétel mellett erősíteni és rendszeresíteni kell a kapcsolattartást.
- *"Havasalföldi találkozót"* szeretnénk szervezni az ott élőkkel Elsőként 1998-ban a Bukaresten kívüli magyarság, elsősorban értelmiség találkozóját, munkaülését megszervezzük meg.
- Ezt *"második nemzedék"* nevű havasalföldi magyar ifjúsági és gyermek oktató tábor követné a plojesti gyülekezeti házban.
- *"Gyökereim magyarok"* jelszóval 1998 nyarán szeretnénk megszervezni a magyarul egyáltalán nem tudó, homogén vagy vegyes házasságból származó, már magyar identitással sem rendelkező magyar fiatalok, nem az "átnevelést" célzó, hanem a *gyökéridentitást* erősítő táborát, találkozóját. Ennek helyszíne vagy a Székelyföld teljesen magyar környezete, vagy Magyarország. Célja: értékessé tenni ezek számára a magyar gyökereket, megismertetni magyar őseik emlékeivel, hozzásegíteni ahhoz, hogy a "többes kötődés" ne zavarja, hanem erősítse önazonosságát.
- A következőkben a regáti munka mellett belső Erdély nagyvárosaiban és szeretnénk hasonló munkát folytatni. Erre elsőként két területet jelöltünk ki.

Nagyon sajnáljuk, hogy a teológusok szolgálatát a gyülekezetek részéről nem mindig öröm, hanem féltékenység és félelem követi. Sajnos volt erre is példa. Az egyik egyházmegye érintett lelkészi közössége testületileg tiltakozott azellen, hogy oda menjünk „bebizonyítani, hogy ők nem dogoznak". Magatartásukat nem kell kommentálni: ezzel pontosan azt bizonyították, amit nem akartak.

Az 1998-as évre kijelölt munkaterületeink közül egyik a ***Bánság magyarsága***, a másik a legveszélyeztetettebb etnikai és vallási helyzetben levő erdélyi vidék, a ***Zsil-völgye***, ahol a bányászvárosokban több mint tizenötezer katolikus, református, unitárius és evangélikus magyar él. 1998 nyarán a Regát mellett tehát a bányavidékre - az egymástól alig 10 km-es össztávolságra elhelyezkedő városláncolatokba - *Petrozsényba, Lupényba, Vulkánba, Urikányba, Aninószára és Petrillába* is szeretnénk menni. E két vidéken, a regáti misszióhoz hasonlóan ugyanazt a számbavételi és lelkigondozói munkát szeretnénk folytatni.

Az 1995 őszén svédországi gyülekezeteinkben vendégül látott Koppándi Botond unitárius lelkipásztor teológiai tanulmányainak befejeztével a torockószentgyörgyi egyházközségbe kapott kinevezést. A felvétel ez év nyarán, a Torockó fölötti Székelykőn készült.

PRESBITERVÁLASZTÁS *(Folytatás a 4. oldalról)*

A gyülekezet felügyelőjét nem a közgyűlés, hanem a már megválasztott presbitérium - saját tagjai közül - titkos szavazással választja meg.

A gyülekezeti pénztárost az új presbitérium szakmai szempontok alapján jelöli ki:

- vagy a már megválasztott presbiterek közül
- vagy a gyülekezet nem-presbiter tagjai közül
- vagy - indokolt esetben, kivételesen - a gyülekezeten kívülről.

A kijelölt pénztáros minden esetben a gyülekezet előtt teszi le hivatali esküjét, és a presbitériummal együtt a gyülekezet előtt felel tevékenységéért.

A pénztáros megbizatása évről évre az ellenőrök által javasolt és a gyülekezet évi közgyűlése által megszavazott "felelősség alóli felmentés" után hosszabbodik meg. A gyülekezetnek tehát évről évre lehetősége van, hogy - az ellenőrök javaslata alapján - kinyilvánítsa véleményét a pénzügyi tevékenységgel kapcsolatban, s ha történetesen nem elégedett azzal, s a hibák kijavítására nem látszik lehetőség, a presbitérium köteles - az előbbiekben ismertetett módon - új pénztáros kijelöléséről gondoskodni.

A gyülekezeti ellenőröket az új presbitérium jelöli ki a már megválasztott presbiterek és pótpresbiterek közül.

Az ellenőrök elsősorban a pénztári tevékenységet és a presbitérium pénzügyekben hozott döntéseinek törvényességét vizsgálják. Ezért az ellenőrök - amíg tisztségüket betöltik - nem tagjai a presbitériumnak, hanem a presbitérium mellé rendelt személyek. A presbitérium gyűlésein viszont megfigyelői és tanácsadói hatáskörrel résztvesznek.

Ha az ellenőri tisztségre presbiter kéretik fel, helyébe a legtöbb szavazatot kapott pótpresbiter foglal helyet a presbitériumban.

Minden presbitérium két ellenőrt jelöl ki: az egyiket 2, a másikat 4 évre. A 2 év lejártával a presbitérium - tagjai vagy póttagjai közül - egy új ellenőrt jelöl ki. A megbizatásától megváló ellenőr újból elfoglalja helyét a presbitériumban.

(5) **Felhatalmazás**

Az egyházi életünkért felelősséget érző egyháztagoktól elvárjuk, hogy lehetőség szerint személyesen jelenjenek meg a választási közgyűlésen. Ugyanakkor előfordulhat, hogy a szavazásra jogosult tag ágyban fekvő beteg, vagy más ok miatt nem tud résztvenni a választási közgyűlésen. Ebben az esetben felhatalmazást adhat egy más, ugyanahhoz a gyülekezethez tartozó és szavazásra jogosult tagnak, hogy az őhelyette is szavazzon. Ehhez viszont az kell, hogy előzőleg írásban felhatalmazást adjon az általa megbízott egyháztagnak. Ez a következőket kell tartalmazza:

FELHATALMAZÁS

A megbízó egyháztag Neve:_____ Címe: _____

Tekintettel arra, hogy-személyesen nem tudok résztvenni a választási közgyűlésen, ezennel felhatalmazom az alábbi egyháztagot, hogy nevemben szavazzon.

A felhatalmazott egyháztag Neve:_____Címe:_____

Hely, dátum:_____ Aláírás _____

Ajánlott, hogy a felhatalmazást a megbízó egy családtagnak, rokonnak vagy közeli ismerősnek adja. A választási közgyűlésen megjelent egyháztag a felhatalmazást a szavazólapokat kiosztó személynek átnyújtja. Az ellenőrzi, hogy a megbízó neve szerepel-e a választók névjegyzékén, s ezt követően a megbízottnak szavazólapot ad.

Ugyanaz az egyháztag legtöbb két megbízó nevében szavazhat.

Megbizatási (mandátum) idő

Az újonnan választott presbitérium a választást követően azonnal megkezdi - az előbbiekben már említett - belső szervezési, átadási-átvételi tevékenységét, majd hivatalában a beiktatás alkalmával nyer megerősítést.

A presbitérium megbizatása (mandátuma) a következő választásig, - az érvényes alapszabály, annak a külső körülményekhez történt alkalmazása, valamint a módosító indítványok szerint - jelenleg 4 évre szól. Ha időközben tevékenységével kapcsolatban elégedetlenség merül fel, s a hibák orvoslására nem látszik lehetőség, a gyülekezet választásra jogosult tagjai többségének kérése alapján rendkívüli választási közgyűlést kell összehívni.

Ha a megbizatási idő alatt a presbitériumon belül elégedetlenség mutatkozik a felügyelő tevékenységével kapcsolatban, s a hibák orvoslására nem látszik lehetőség, a presbitérium, saját tagjainak sorából, titkos szavazással új felügyelőt választhat.

A presbiterek száma

Azt, hogy egy-egy gyülekezetben hány tagú kell legyen a presbitérium, a gyülekezet nagysága és a szükséglet dönti el. Helyi sajátosságainkat figyelembe véve tanácsos legkevesebb 5, de legtöbb 15 presbitert, illetve ezek mellé legkevesebb 2, legtöbb 5 póttagot választani. (Figyelem: ezek közül kerülnek ki az ellenőrök is!) A leendő presbitérium nagyságát a jelenlegi presbitérium az egyháztanáccsal egyetértésben állapítja meg.

A jelenlegi 10 szervezett gyülekezetünk mellé idén a már néhány éve önállóan működő JÖNKÖPING és ESKILSTUNA gyülekezetei is presbitériumot választanak.

Fogalmi tisztázás:

Evangélikus szóhasználat szerint a presbitérium vezetője a *felügyelő*, református szóhasználat szerint a *gondnok*. Lényegét tekintve tehát a két kifejezés ugyanazt jelenti.

A svédországi protestáns gyülekezetekben évtizedek óta kialakult hagyományt követve a presbitérium vezetőjét (evangélikus szóhasználattal) felügyelőnek, helyettesét pedig gondnoknak nevezzük.

ISTENTISZTELETI NAPTÁR

SZEPTEMBER			MEGJEGYZÉS	A PRESBITERI VÁLASZTÁSOK MENETRENDJE		
12. szombat	11:00	LJUNGBY	(úrv.)			
	17:00	SÖLVESBORG	(úrv.)			
13. vasárnap	*(11:00)*	*(HALMSTAD)*	*(svéd-magyar)*			
	15:00	MALMÖ	(úrv.)			
19. szombat	11:00	HALMSTAD	(úrv.)	listák közzététele		
	17:00	HELSINGBORG	(úrv.)	listák közzététele		
20. vasárnap	10:00	JÖNKÖPING	(úrv.) (keresztelõ)	listák közzététele		
	13:30	TÅNGAGÄRDE	(úrv.)	listák közzététele		
	17:00	GÖTEBORG	(úrv.)	listák közzététele		
26. szombat	10:00	KUMLA	(úrv.)			
	14:00	KATRINEHOLM	(úrv.) *Magyari-K.Gábor	listák közzététele		
	18:00	OSLO	(úrv.)			
	18:00	ESKILSTUNA	(úrv.) *Magyari-K.Gábor	listák közzététele		
27. vasárnap	10:00	VÄSTERÅS	(úrv.) *Magyari-K.Gábor	listák közzététele		
	14:00	UPPSALA	(úrv.)			
	17:00	STOCKHOLM	(úrv.)	listák közzététele		
OKTÓBER						
03. szombat	11:00	LJUNGBY		listák közzététele		
	17:00	HELSINGBORG			PRESBITERVÁLASZTÁS	
04. vasárnap	15:00	MALMÖ		listák közzététele		
10. szombat	11:00	HALMSTAD			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	17:00	JÖNKÖPING			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	17:00	SÖLVESBORG	*Magyari-K.Gábor	listák közzététele		
11. vasárnap	11:00	TÅNGAGÄRDE			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	17:00	GÖTEBORG			PRESBITERVÁLASZTÁS	
17. szombat	13:00	HELSINKI	(úrv.)			
18. vasárnap	13:00	TALLINN	(úrv.)			
24. szombat	10:00	KUMLA	*Magyari-K.Gábor			
	14:00	KATRINEHOLM			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	18:00	OSLO	*Magyari-K.Gábor			
	18:00	ESKILSTUNA			PRESBITERVÁLASZTÁS	
25. vasárnap	10:00	VÄSTERÅS			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	14:00	UPPSALA				
	17:00	STOCKHOLM			PRESBITERVÁLASZTÁS	
NOVEMBER						
07. szombat	11:00	LJUNGBY			PRESBITERVÁLASZTÁS	
	17:00	SÖLVESBORG			PRESBITERVÁLASZTÁS	
08. vasárnap	15:00	MALMÖ			PRESBITERVÁLASZTÁS	
14. szombat	11:00	HALMSTAD	(úrv.)			Beiktatás
	18:00	OSLO	(úrv.) *Magyari-K.Gábor			
	17:00	HELSINGBORG	(úrv.)			Beiktatás
15. vasárnap	10:00	JÖNKÖPING	(úrv.)			Beiktatás
	13:30	TÅNGAGÄRDE	(úrv.)			Beiktatás
	17:00	GÖTEBORG	(úrv.)			Beiktatás
28. szombat	10:00	KUMLA	(úrv.) *Magyari-K.Gábor			
	14:00	KATRINEHOLM	(úrv.)			Beiktatás
	18:00	ESKILSTUNA	(úrv.)			Beiktatás
29. vasárnap	10:00	VÄSTERÅS	(úrv.)			Beiktatás
	14:00	UPPSALA	(úrv.) *Magyari-K.Gábor			
	17:00	STOCKHOLM	(úrv.)			Beiktatás
DECEMBER						
05. szombat	11:00	LJUNGBY	(úrv.)			Beiktatás
	17:00	SÖLVESBORG	(úrv.)			Beiktatás
06. vasárnap	15:00	MALMÖ	(úrv.)			Beiktatás

MEGJEGYZÉS: *Magyari-Köpe Gábor számára (aki 1997 karácsonyán már legátusunk volt), az Erdélyi Református Püspökséggel való megegyezés alapján segédlelkészi munkakörnek megfelelõ idõleges szolgálati lehetõséget biztosítunk.

Ajándék *(Folytatás a 2. oldalról)*

hogy lényegében nem az „humanizálja", emberarcúsítja Istent igazán, aki valamilyen képet próbál kapcsolni a számunkra megfoghatatlanhoz, hanem az, aki úgy perel, vitatkozik vele, mintha valamelyik embertársa lenne.

Azt hiszem, ez utóbbi magatartás alapvető mértéktévesztés, mert általa vagy valami égi rosszindulatot hiszünk a velünk történtek mögött, miáltal Istennel szembeni vádaskodásunk a saját erkölcsi felsőbbrendűségünk hiedelméből táplálkozik, vagy pedig ítéletünket és ítélőképességünket Istenével tartjuk egybevethetőnek. Mindkét esetben emberi gőgünk vezet bennünket, ami a legalapvetőbb dolgok meg nem értéséből táplálkozik, és - ha nem tudjuk levetkezni - megakadályoz a továbbiakban is bennünket abban, hogy tisztábban láthassunk.

Lázadásunk azt bizonyítja, hogy *elvárásaink* vannak Istennel szemben, mert úgy gondoljuk, mi jobban tudjuk, mi a jó nekünk. Ilyenkor valójában eltekintünk attól, hogy igazi értékeink lelkiek, és csak a földi dolgokkal kapcsolatos érdekeink alapján ítéljük meg helyzetünket és életünket.

Hajlamosak vagyunk elfeledni, hogy a tőlünk függő dolgokon kívül - amelyekkel kapcsolatban cselekednünk nemcsak lehet, hanem kötelességünk is - vannak olyanok, amelyek kívül esnek hatókörünkön, amelyekkel kapcsolatban a sorsé, vagyis Istené a döntés. Menet közben e két csoport között sokszor igen nehéz különbséget tennünk, ezért (is) szükségszerű, hogy életünk nem folytonos diadalút.

Valamilyen formában és mértékben mindenikünknek kijut a balsorsból. Nehéz tapasztalat ez. De több-kevesebb vergődés után az ember gyakran rájön, hogy háborgás nélkül bele kell törődnie a megváltozhatatlanba, élete szerves részeként kell elfogadnia azt, ami sorsául adatott. És ebben a pillanatban a bajok méhe megnyílik, felfénylik belőle az ott rejtett drágakő: a lélek tanulsága. Hirtelen új módon kezdjük látni a magunkról alkotott képünkhöz és a világ dolgaihoz való ragaszkodásunk igazi (hívságos) természetét, és új fény vetül törekvéseinkre is. Értékrendünk hirtelen egyetemessé tágul, és felismerjük azt a nyereséget, amihez a megpróbáltatások által jutottunk. A segítséget, amit ahhoz kaptunk, hogy ne az elégedetlenség legyen életünk alapélménye, hanem az a béke, amit csak az Istenben való bizalom, az akaratában való megnyugvás adhat. Hiszen Ő semmi mást nem akar, mint bennünket magához vezetni. Oda, ahova tartozunk.

Ezért igazi ajándék minden baj és csapás, ami életünk során ér bennünket. Tudnunk kell felülemelkedni földhözragadt helyzetünkön, hogy értékesíteni tudjuk az ilyen ajándékot. Megeshet, hogy kibontásához az Ajándékozó külön segítségét kell kérnünk. Megvilágosító sugallatára van szükségünk ahhoz, hogy fájdalmainkból valóban gazdagító tanulság, igaz önértékelésre serkentő késztetés, a helyes életút megtalálását elősegítő fényforrás legyen. És öröm, életünket átszövő öröm, ami mindebből születik.

Imádkozzunk, hogy Isten adja ehhez kegyelmét mindnyájunknak.

új Kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek lapja – Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning – Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik kéthavonta – évi 6 szám
(Utkommer varannan månad – 6 nr per år)

Årgång VI. évfolyam
Nummer 3. szám
Aug.-sept. 1998 augusztus-szeptember

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
Veress Zoltán

Szerkesztők (Redaktörer)
Molnár-Veress Pál
Szentkirályi Csaga, Sántha Ferenc,
Layout:
Molnár-Veress Mária Magdaléna

Szerkesztőség (Redaktion)
Vintrosagatan 17/1,
S-124 73 Bandhagen /Stockholm/
Telefon/Fax: +46 – (0)8 - 86 36 39

E-mail címünk (e-mail adress):
keve@mbox301.swipnet.se

Nyomda (Tryckeri)
Ekonomi-Print AB
114 85 Stockholm – Storgatan 19
Telefon/Fax: +46–(0)8–783 81 24/ 667 98 18

Felelős vezető (Chef)
Jan Larssen

Példányszám (Upplaga)
2 200

Gyülekezeti tagjaink a lapot térítésmentesen kapják. (Församlingsmedlemmar får tidningen gratis.)

Adományt a lapkiadás céljára köszönettel fogadunk az alábbi számlaszámra (Gåvor till utgivning emottages med tacksamhet på följande postgironummer)

Ungerska Protestantiska Samfundet

Postgiro 602047-3

Norvégiai terjesztőnk:
HORVÁTI GYÖRGY
N–1353 BAERUMS VERK
Nedre Toppenhaug 9
Tel: +47–67 56 21 05

Finnországi terjesztőnk:
LUKÁCSFY KRISTÓF
FIN–00430 HELSINKI
Perhekunnantie 26 I 62
Tel: +358–(0)9–53 73 14

Észtországi terjesztőnk:
TALUR KATALIN
EE–0035 TALLINN
Järveotsa tee 41-21
Tel: +37–(0)2–659 03 32

A Kárpát-medence országaiban terjesztőnk:
KÁSZONI K. JÓZSEF
H–1092 BUDAPEST
Hőgyes Endre utca 3, III. em. 4.
Tel: +36–(06)1–217 61 71

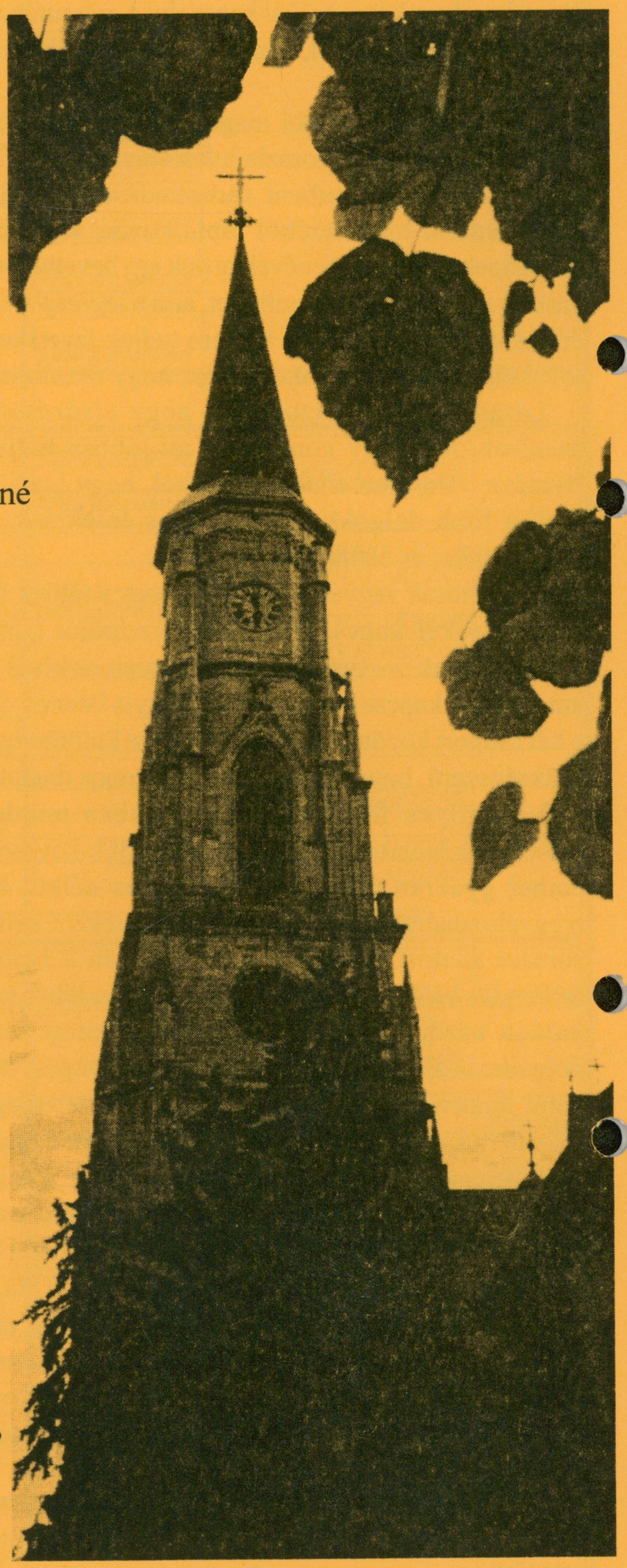
Új Kéve POSTTIDNING B

UNGERSKA PROTESTANTISKA SAMFUNDET
Vintrosagatan 17, 124 73 BANDHAGEN

Olosz Lajos

ECCE HOMO

Ha századok mély szádájából
gyémántlelkű krisztusember suhanna fel
és varázsló szájjal, lélekhegesztőn
kinyílt szemek nyitott beszédét újra beszélné
és igéi közt ott reszketne
világmegváltó üdvösségtek,
ha szerelmesen vallásába
templomot, lelket mind bejárna,
ha bűnhamvasztó tűzszemével
végigsimítná kebeletek,
lelkiismer'tek papcsuháját,
ha áldozatot kérne érte,
hogy boldogok lehessetek,
ha szólni merne,
hogy rossz a tallér,
mellyel az Istent fizetitek,
ha szólni merne,
hogy a szentélyben pipázgattok,
hogy oltárterítőkön odaaludt vér barnállik,
meg vagyok róla valósodva,
hogy újra csak megfeszítnétek.

Kolozsvár, Szent Mihály templom
Sántha Judit felvétele